

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА МЛАДЕ 2011-2015

Ваљево, децембар 2010. године

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
1.1 Уводна реч Градоначелника	3
1.2 Канцеларија за младе.....	4
1.3 Комисија за израду Локалног акционог плана за младе у Ваљеву	7
ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ	8
3.1 Географски подаци	10
3.2 Демографски подаци.....	11
3.3 Незапосленост младих	12
3.4 Квалитет живота.....	13
3.5 Анализа кључних актера	19
3.6 Анализа постојећих ресурса.....	27
3.7 SWOT анализа.....	28
3.8 Резултати испитивања младих о сопственим потребама	29
3.9 Пресек стања и положај младих.....	32
ПРИОРИТЕТИ У ОМЛАДИНСКОЈ ПОЛИТИЦИ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ	35
4.1 Стратешки правци.....	35
4.2 Градски приоритети.....	36
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ – ПАРТИЦИПАЦИЈА МЛАДИХ У ПРОЦЕСУ ДОНОШЕЊА ОДЛУКА И ОСНАЖИВАЊЕ КАПАЦИТЕТА КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ	44
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ЗДРАВЉЕ, БЕЗБЕДНОСТ И ЖИВОТНА СРЕДИНА	38
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - ОБРАЗОВАЊЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ.....	40
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ - КУЛТУРА, ИНФОРМИСАЊЕ, СЛОБОДНО ВРЕМЕ И АКТИВИЗАМ.....	42
СТРАТЕШКИ ПРАВАЦ – ИНКЛУЗИЈА МАРГИНАЛИЗОВАНИХ ГРУПА	44
ПОВЕЗАНОСТ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА.....	45
5.1 Усклађеност са националном стратегијом за младе	45
5.2 Усклађеност са другим локалним стратегијама града Ваљева.....	46
МЕХАНИЗМИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ.....	49
ПРОМОЦИЈА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА МЛАДЕ.....	51
Табеларни приказ приоритета.....	52
АКЦИОНИ ПЛАН 2011.-2015.....	57

Одељак 1

УВОД

1.1. Уводна реч Градоначелника

Брига о младима је стратешко опредељење града Ваљева. Механизми и смернице постоје, потребно је консолидовати постојеће снаге, сагледати ресурсе и ставити их у службу унапређења положаја младих, активно их укључујући у креирање стратегије сопствене будућности. Град Ваљево овим акционим планом обавезује се да предложи мере и акције које ће бригу о младима учинити одрживом и са годинама све бољом. Градска управа, кроз Канцеларију за малде ће координирати процес спровођења Акционог плана и подржати све учеснике у овом процесу, на локалном и регионалном нивоу, да се неометано посвете побољшању услова живота и рада младих људи.

Национална стратегија за младе дефинисала је смернице, принципе и вредности које смо без двоумљења следили радећи на овом Акционом плану. Формирали смо Канцеларију за младе, а у блиској будућности формираћемо и Савет за младе, свесни да без институционалног оквира, иза којег стоји локална самоуправа, као гарант реализације планираних мера, нема уверљивог доказа посвећености систематском бављењу младима у континуитету, на начин који ће услове њиховог живота и рада трајно променити на боље.

Млади су кључна снага сваке заједнице, а њихов одлазак из малих и слабо развијених средина у веће градове представља проблем који доводи до тога да се кључна полуга која треба да омогући оживљавање и просперитет локалне заједнице, која има ресурсе и потенцијале, али у општој друштвеној кризи, као да је на њих заборавила, а чине је продуктивно најснажнији и најперспективнији, међу којима су млади, непрестано слаби, уместо да јача.

Вишедеценијска небрига о младима, који су се, услед недостатка правих садржаја, осетили као мање вредни и део популације на коју се озбиљно не рачуна, довела је до тога да често буду гурнути на странпутицу са које понекад, на жалост, нема повратка.

Градоначелник

_____

1.2. КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДЕ

Формирању Канцеларије за младе (КЗМ) претходио је консултативни процес који је организован у оквиру пројекта „Подршка јачању грађанског учешћа у Србији - друга фаза“. Током процеса партиципације одражано је укупно 11 различитих састанака са грађанима и грађанкама на којима је активно учешће узело њих 283, а спроведена је и анкета која је обухватила 3875 грађана и грађанки Ваљево.

Приоритет који је проистекао из овако опсежног истаживања је: **Омладина**.

Овакав развој ситуације у многome је допринео да се по завршетку консултативног процеса у мају 2008. године, тачније 7. маја, оснује и свечано отвори Канцеларија за младе. Ово је уједно био и један од услова да оснивач, тј. локална самоуправа, учествује на конкурс Министарства омладине и спорта Републике Србије за техничко опремање и иницијалне активности Канцеларије за младе. Дакле, само локалне самоуправе које су препознале значај Канцеларије за младе, те исту формирале, могле су конкурисати за средства. КЗМ Ваљево је конкурисала пројектом „Ухвати ритам...Канцеларија за младе“ који је Министарство омладине и спорта подржало средствима у износу од 579.673,00 дин.

Укратко, главне активности пројекта поред набавке опреме биле су: формирање базе података активних младих из локалне заједнице као и релевантних институција које се баве младима (у циљу спровођења омладинске политике), промотивне активности које су усмерене ка спровођењу конкурса у коме је дата шанса младима да изаберу решења за њен визуелни идентитет, као и израда веб сајта, лифлета, постера.

Медијски наступи и презентације активности Канцеларије за младе као и организовање консултативних процеса који су имали за циљ да директно укључе младе у процесе доношења одлука, такође су били пројектни задаци, који су реализовани у оквиру програма „Ухвати ритам...Канцеларија за младе“.

Канцеларија за младе у техничком смислу представља организациону јединицу Градске управе за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове. Главни циљ формирања локалне канцеларије за младе у Ваљеву је стварање услова у локалној средини за квалитетнији живот младих и њихово активно укључивање у савремене токове развоја друштва. У складу са приоритетима Националне стратегије за младе, која је усвојена 9. маја 2008. г., и Акционим планом за младе усвојеним 22. јануара 2009. г. од стране Владе Републике Србије, канцеларија има свој делокруг рада¹, а то је:

1. **Афирмација младих и њихово укључивање у друштво**
2. **Пружање подршке иницијативама и пројектима младих**
3. **Економско оснаживање младих**
4. **Неформално образовање младих**
5. **Информисање младих**

¹ Извор: Национална стратегија за младе

6. Пружање могућности за квалитетно провођење слободног времена

Адреса канцеларије је Чика Љубина број 5, и налази се у оквиру просторија Центра за културу Ваљево. Канцеларија поседује одговарајући простор, приступачан младима, са одговарајућом техничком опремом и намештајем.

Активности које је реализовала Канцеларија за младе до почетка израде Локалног акционог плана за младе укратко су:

Први корпоративни блог у Ваљеву на најпосећенијем градском сајту www.ugradu.info, преко овог портала се емитују информације и најаве, покрећу теме од значаја за младе. Преко портала је спроведен конкурс за знак Канцеларије за младе, те је канцеларија на тај начин добила свој лого. Канцеларија такође, своје активности промовише и преко сајта www.aktivcentar.com

Трибине које је организовала Канцеларија за младе су: О радном времену угоститељских објеката у граду, Омладински летњи фестивал, Да ли су људи деца? Traffiking, Европски волонтери – снага сарадње и Како до ефикасног ученичког парламента града Ваљева.

Заједно са ученицима Ваљевске гимназије, Националном службом за запошљавање (НСЗ) филијала Ваљево, Удружењем грађана „Добри људи“, КЗМ реализације два одобрена донаторска (СЦД) пројекта: „Реактор“ и „Актив центар“. Укупна вредност оба пројекта је приближно пет милиона динара.

У оквиру програма омладинског предузетништва, које спроводи УСАИД заједно са Министарством омладине и спорта Републике Србије, Канцеларија за младе Ваљево је организовала обуке за потенцијалне младе предузетнике у Ваљеву. Укупан број учесника који је прошао ову обуку је 40.

У оквиру регионалног пројекта „ИПОН - иницијатива младих против наркоманије“, чији је носилац удружење грађана „Добри људи“, КЗМ Ваљево учествује као партнер на пројекту заједно са канцеларијама за младе Осечина, Љубовија, Лајковац, Лозница, Шабац, Крупањ и невладином организацијом „Искра“ из Лознице. Пројекат је подржан од стране Министарства омладине и спорта Владе Републике Србије.

9. и 10. октобра 2009. г. у оквиру сарадње Универзитета у Болоњи и Београду, а у сарадњи са Окружним Судом у Ваљеву, реализован је програм „Наука за све“. Овај несвакидашњи програм је биолошке, еколошке и генетичке експерименте, те природне науке у целини, приближио, ђацима сеоских и градских основних школа, као и ученицима ваљевских средњошколских образовних институција. Експерименте су реализовали експерти Болоњског универзитета уз асистенцију сарадница из ИС Петница.

У овом дводневном програму учествовало је 86 ученика и ученица.

КЗМ је организовала и јубиларни концерт ваљевског етно састава „Развигоре“ поводом десетогодишњице њиховог успешног рада. Концерту је присуствовало око 200 поклоника ове музике.

У октобру месецу КЗМ је покренула активност из области рекреативног спорта заједно са фитнес центром „DN GYM“ из Ваљева. „Спортски дани у теретани“ представљају нови вид реализације спортског дана. Ученицима средњих школа омогућено је да недељом у простору поменуте теретане, бесплатно вежбају у пратњи сертификованог инструктора. Овим путем је Канцеларија за младе потврдила своје

опредељење ка побољшању здравља младих али и промоцији корпоративне одговорности.

Активности које је реализовала Канцеларија за младе, за време израде Локалног акционог плана за младе су:

На градском сајту www.valjevo.rs постављен је линк Канцеларије за младе, где ће наши млади суграђани моћи да добију обавештења и увид у све актуелне конкурсе које се односе на јачање омладинске политике .

На друштвеној мрежи FACEBOOK, отворили смо профил Канцеларије за младе, како би побољшали комуникацију између Канцеларије и младих. Профил се налази на адреси <http://www.facebook.com/profile.php?id=100001585584690>. Отварање профили има за циљ решавање једног од кључних проблема који су млади идентификовали, а то је *недостатк информација о активностима и животу своје заједнице, службама и програмима за младе.*

Такође, треба напоменути да је **формиран ЛПА тим младих у Ваљеву**. Овај тим чине изабрани представници средњих школа нашег града. Формирање ЛПА тима има за циљ да млади чланови ЛПА тима сарађују са ЛПА тимом одраслих, и тако се активно укључе у креирање садржаја и програма за младе.

Канцеларија за младе је успела да створи позитиван имиџ у јавности и наклоњеност медија. То је постигнуто отвореношћу КЗМ за све информације и за било коју врсту помоћи или сарадње са младима, омладинским организацијама и институцијама.

Из овог кратког прегледа досадашњих активности Канцеларије за младе, јасно је да канцеларија тежи да буде директан „линк” младима са локалним и републичким институцијама али и осталим појединцима и организацијама које својим активностима желе да утичу на побољшање положаја омладине.

1.3. Комисије за израду Локалног акционог плана за младе у Ваљеву

Радна група за израду Локалног акционог план за младе града Ваљева у току свог рада и креирању мера за побољшање статуса младих, користила је принципе на којима је рађена Национална стратегија за младе, јер произилазе из вредносног система чији су основ Устав Републике Србије, Универзална декларација о људским правима, Конвенција УН о правима детета са Протоколима, Конвенција Савета Европе о људским правима и основним слободама и Међународни пакет о грађанским и политичким правима.

Принципи локалног акционог плана су:

- **Поштовање људских права** - Обезбеђује да сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Обезбеђују се равноправне могућности за развој младих засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.
- **Равноправност** - Омогућава да сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.
- **Одговорност** - Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих у складу са њиховим могућностима.
- **Доступност** - Препознају се и уважавају капацитети младих као важног друштвеног ресурса и исказује се поверење и подршка њиховим потенцијалима: млади знају, могу, умеју. Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима у Србији. Обезбеђују се услови за очување здравља младих и квалитетно спровођење слободног времена. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.
- **Солидарност** - Развија се интергенерацијска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.
- **Сарадња** - Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче интергенерацијска сарадња, на локалном, националном и међународном нивоу.
- **Активно учешће младих** - Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност како би млади учествовали у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.
- **Интеркултурализам** - Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.
- **Целоживотно учење** - Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања и развијање и успостављање стандарда у образовању.

- **Заснованост** - Обезбеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.

3.1. ГЕОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Град Ваљево се налази у западној Србији и административни је, културни и привредни центар Колубарског округа који обухвата и општине Мионица, Осечина, Уб, Лајковац и Љиг. Према попису из 2002. године, Ваљево има 96.761 становника, од чега је 61.270 градско, а 35.491 сеоско становништво.

Град Ваљево налази се на 44 степена и 16 минута северне географске ширине и 19 степени и 53 минута источне географске дужине. Простире се на 2.256 хектара, на просечној надморској висини од 185 метара. Формиран је на обалама реке Колубаре, у котлини окруженој венцем ваљевских планина.

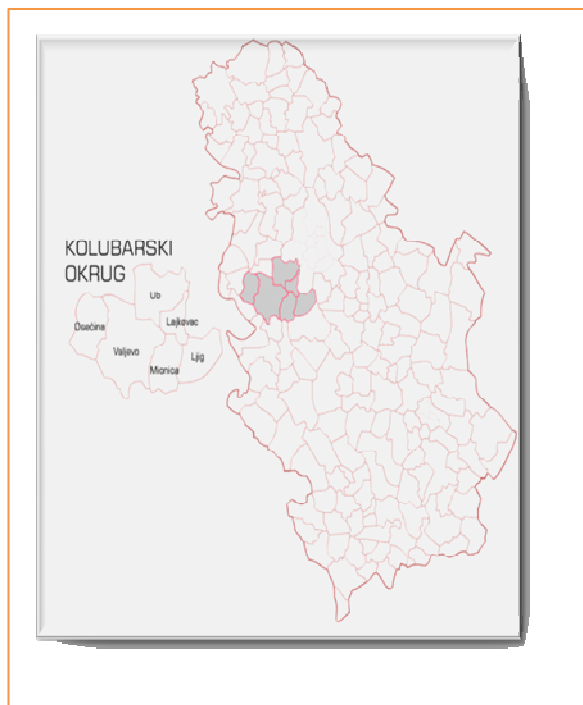
Ваљевски крај има умереноконтиненталну климу.

Ваљево има повољан географски положај.

Од главног града Србије, Београда, удаљен је 100 км и налази се у непосредној близини једне од најважнијих републичких саобраћајница - Ибарске магистрале. Недалеко од Ваљева пролазиће и будући аутопут Београд - јужни Јадран. Кроз Ваљево пролазе и магистрални путеви ка Јадранском мору, Босни и Херцеговини, плодној Мачви и даље ка житници Војводини, спајајући Ваљево са другим значајним центрима Западне Србије - Шапцем (64 км), Ужицем (77 км) и Лозницом (72 км).

Кроз Ваљево пролази пруга Београд - Бар, која спаја главни град са Црном Гором, односно Јадранским морем. Најближи путнички аеродром је у Београду, док у Дивцима, 12 км од града, постоји спортски аеродром.

Венац ваљевских планина (Медведник, Јабланик, Повлен, Маљен, Сувобор), планинско излетиште Дивчибаре на 1000 метара надморске висине, клисура реке Градац која допире до центра града, културно-историјски комплекс у Бранковини, стара чаршија из 18. века - нека су од географско-историјско-туристичких обележја подручја града Ваљева.

Најзначајнији пројекти и стратешки подухвати у области инфраструктуре у граду Ваљеву су:

проширење система централног грејања, изградња Регионалне депоније, завршетак изградње Регионалног водосистема Ровни, формирање и опремање индустријске зоне.

Ваљевску привреду карактерише металопрерада, пољопривреда, затим текстилна индустрија, графичка делатност,

прерада дрвета, грађевинарство и производња неметала. Од осталих грана доминантна је трговина са финансијским услугама.

За пословање у граду Ваљево расте интересовање страних инвеститора, тако да су своје производне погоне изградиле аустријска компанија „ Austrotherm“, италијанска „ Golden lady“ и словеначко „Горење“. У пољопривредној грани најзаступљенија су воћарска и сточарска производња, као и прехранбена технологија (производња сокова, џемова и пива). Пољопривредни потенцијали су велики и недовољно искоришћени.

Регионална привредна комора Ваљево је врло активно укључена у привредни и економски развој града и региона (Колубарског и Мачванског округа).

3.2 ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Укупан број становника у граду Ваљево према попису из 2002.године износи 96.761. На подручју града Ваљева број становника увећан је у периоду 1948-2002.године са 70.459 на 96.761, односно за нешто више од трећине (индекс 137,3; стопа 5,8%; просечно годишње 487становника).

У односу на читаву територију Града Ваљева, градско подручје са приградским насељима бележи знатно интензивнији пораст броја становника. Број становника се у периоду 1948-2002. године у граду Ваљево повећао по просечној годишњој стопи од 21,8% (индекс 386,1), у приградским насељима по стопи од 6,4%(индекс 142,1), а на територији Града Ваљева по стопи од 5,8% (индекс 137,3). И у последњем међупописном периоду, иако се становништво општине бројчано смањило, град и приградска насеља бележе пораст (просечна годишња стопа раста у граду 3,1% и 3,3% у приградским насељима). Наиме, у градском и приградском насељу и приградској зони 1948.године живело је око 32% становништва општине,1971. год. око 55%, а 2002. год. 73%

Становништво

Табела 1. Упоредни преглед броја становника²

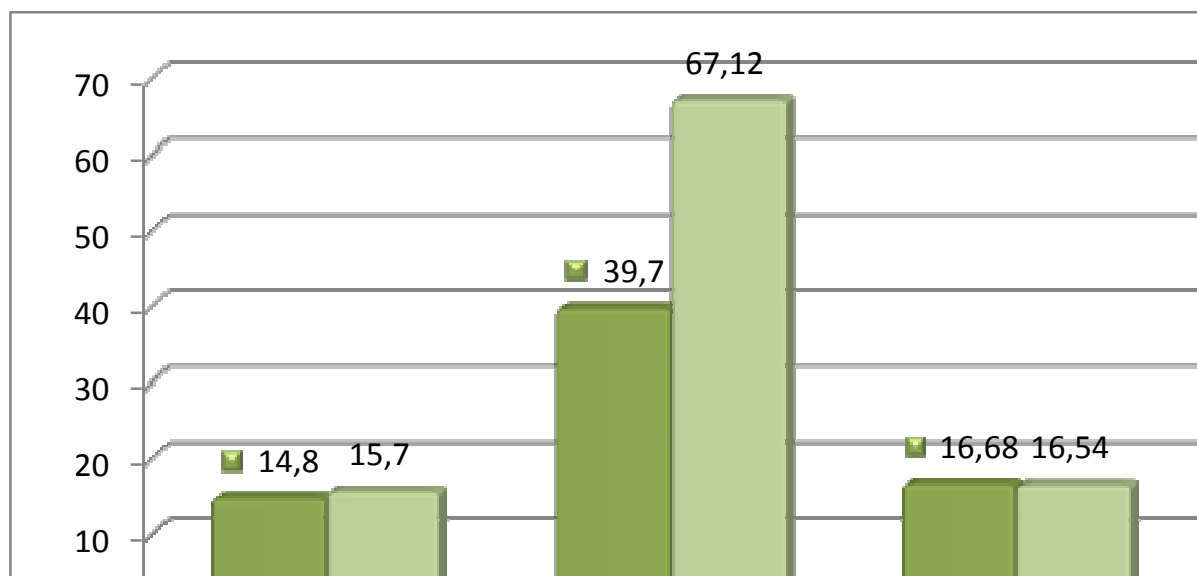
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
Број становника у граду	70,459	76,104	81,173	88,267	95,449	96,530	96,761
Промена броја становника у граду	/	5,645	5,069	7,094	7,182	1,081	231
Стопа раста броја становника у граду	/	8.01	6.66	8.74	8.14	1.13	0.24
Стопе раста броја становника у округу	/	4.59	0.61	0.18	1.04	-4.16	-2.21
Стопа раста броја становника у Србији	/	6.34	8.37	7.86	7.31	-1.97	-1.04

² Извор: Профил заједнице Града Ваљева

ТЕМА: Становништво³

ИНДИКАТОР: Становништво према старости

Категорија	Град Ваљево	РС
Укупно становништво	96.761	7.498.001
Становништво до 14 година старости	14.326	1.176.770
Становништво од 15 до 65 година старости	38.419	5.032.805
Становништво преко 65 година старости	16.142	1.240.505
Учешће становништва до 14 година старости (%)	14.80	15.70
Учешће становништва од 15 до 65 година старости (%)	39.70	67.12
Учешће становништва преко 65 година старости (%)	16.68	16.54

Коментар

У погледу старосног састава младо становништво (до 14 година) заступљено је са 14.8%, млађе и средовечно становништво све до 65 године живота заступљено је 39.7%, старије становништво преко 65 година заступљено је 16.68%, тако да је сваки шести становник града старији од 65 година. У селима је однос становништва до 19 година старости и становништва преко 65 година 18.1% : 26.3%. Сумарно, сва насеља су прешла праг демографске старости, односно нема насеља у коме је просечна старост испод 35 година. Преко половине насеља (55 од 78) је у стадијуму најдубље демографске старости (просечна старост преко 43 године), 11 је у стадијуму дубоке демографске старости (40-43 године), а свега 12 (град Ваљево, 9 приградских насеља и 2 сеоска насеља) у стадијуму демографске старости (35-39).

³ Извор: СЛОП

Витални догађаји

Табела 2. Витални догађаји⁴

	Град	Округ	Србија
Живорођени	728	1429	68102
Живорођени на 1000 становника	7.7	7.8	9.2
Умрли	1251	2686	102805
Умрли на 1000 становника	13.3	14.6	13.9
Природни прираштај	-523	-1257	-34703
Природни прираштај на 1000 становника	-5.6	-6.8	-4.7

Са просечном стопом наталитета од 13,0‰ у периоду 1981-1991. године и знатно нижом (9,9‰) у периоду 1991-2002. год. становништво на подручју Града Ваљево је ушло у фазу ниског рађања. Овакво смањење броја живорођених и пораст стопе морталитета са 10,1‰ на 13,3‰ резултирало је променом стопе природног прираштаја у општини од позитивне 2,9‰ (1981-1991.) до негативне – 5,6‰ (1991-2007.).

Табела 3. Структура становништва у граду⁵

	Град	Структура становништва у граду (%)	Структура становништва у округу (%)	Структура становништва у Србији (%)
Мушко	47,253	48.83	49.29	48.63
Женско	49,508	51.17	50.71	51.37
Укупно	96,761	100	100	100

⁴ Извор: Профил заједнице Града Ваљево

⁵ Извор: Профил заједнице Града Ваљево

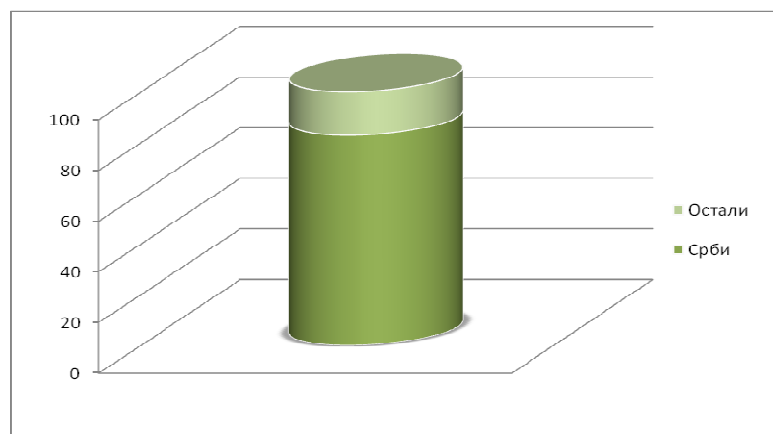
Етничка структура становништва

Табела 4. Структура становништва према етничкој или националној припадности⁶

	Град		Округ		Србија	
	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
Срби	93,064	96.18	186,177	96.86	6,212,838	82.86
Црногорци	244	0.25	375	0.20	69,049	0.92
Југословени	224	0.23	329	0.17	80,721	1.08
Албанци	3	0.00	6	0.00	61,647	0.82
Бошњаци	6	0.01	8	0.00	136,087	1.81
Бугари	2	0.00	6	0.00	20,497	0.27
Буњевци	4	0.00	8	0.00	20,012	0.27
Власи	0	0.00	0	0.00	40,054	0.53
Горанци	7	0.01	13	0.01	4,581	0.06
Мађари	26	0.03	40	0.02	293,299	3.91
Македонци	85	0.09	143	0.07	25,847	0.34
Муслимани	19	0.02	31	0.02	19,503	0.26
Немци	7	0.01	12	0.01	3,901	0.05
Роми	1,314	1.36	2,577	1.34	108,193	1.44
Румуни	11	0.01	23	0.01	34,576	0.46
Руси	18	0.02	29	0.02	2,588	0.03
Русини	1	0.00	2	0.00	15,905	0.21
Словаци	0	0.00	2	0.00	59,021	0.79
Словенци	28	0.03	53	0.03	5,104	0.07
Украјинци	3	0.00	6	0.00	5,354	0.07
Хрвати	87	0.09	136	0.07	70,602	0.94
Чеси	2	0.00	7	0.00	2,211	0.03
Остали	34	0.04	64	0.03	11,711	0.16

У периоду 1991-2002. године број домаћинства се повећао са 19.723 на 21.655, тј. за 1932 (индекс 109,8; стопа 8,8%). Просечно домаћинство је 2002. године бројало 2,9 члана (у Ваљевоу 2,9 и Белошевцу 3,2). У погледу полне структуре жене су у односу на мушкарце бројније (52,1% : 47,9 %) и то у свим старосним групама, осим у категорији најмлађег становништва (0-19 година) где тај однос 48,6%:51,4%.

Структура становништва према националној припадности у %

⁶ Извор: Профил заједнице

3.3 НЕЗАПОСЛЕНОСТ МЛАДИХ

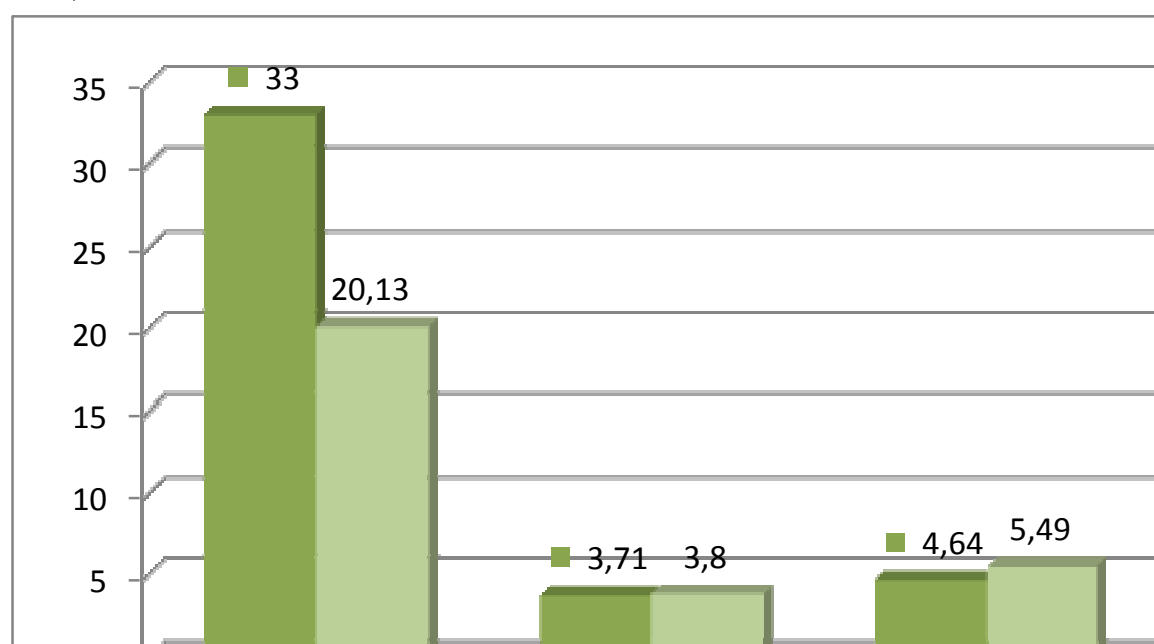
Табела 5. Незапослена лица⁷

	Мушкарци	Жене	УКУПНО
Укупан број незапослених лица	4.516	5.817	10.333
Укупан број незапослених лица до 30 год.	1.256	1.536	2.986
Незапослена лица са I степеном квалификације до 30 год. старости	336	350	686
Незапослена лица са II,III,IV и V степеном стручне спреме до 30 год. старости	1.060	1.037	2.097
Незапослена лица са вишом и високом стручном спремом до 30 год старости	112	209	321

Незапосленост као један од највећих проблема младих, највише је присутна међу младима са II, III, IV и V степеном стручне спреме, укупно 2097. Овај податак говори да млади са овим квалификацијама, најтеже долазе до посла. Укупан број младих који су незапослени је 2.986.

ТЕМА: Становништво⁸

ИНДИКАТОР: Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом

Коментар:

Упоредјујући проценат учешћа становништва према стручној спреми са Републиком Србијом видимо да средња стручна спрема је изнад Републичког просека, овакво стање се може протумачити са постојањем шест средњих школа у граду док виша и висока спрема су нешто испод Републичког просека. Овде не треба изгубити из вида чињеницу да велики број ученика одлази у велике центре где наставља више и високо школовање, а по завршеним студијама се не враћа у град Ваљево.

Образовна структура укупног становништва је неповољна, без школске спреме и с непотпуним

⁷ Извор: Профил заједнице

⁸ Извор: СЛОП

основним образовањем је око 20% становништва (у градским 11%, приградским 28% и у сеоским насељима 53%).

Слободна радна места

Један од показатеља на тржишту рада је и број слободних радних места⁹, односно стопа попуњавања слободних радних места. Према новим прописима из области запошљавања, послодавци немају обавезу да пријављују нова радна места Националној служби за запошљавање (у даљем тексту: НСЗ) тако да није могуће пратити овај индикатор. Оно што се може пратити је број слободних радних места која послодавци пријављују НСЗ онда када траже посредовање као и запошљавање према административним подацима.

Од укупног број радних места у 2009. години.....11.799

- Број слободних радних места на одређено.....8.767 (74,30%)
- Број слободних радних места на неодређено.....3.032 (25,70%)
- Број слободних радних места за нестручна лица.....5.224 (44,27%)
- Број слободних радних места за стручна лица.....6.575 (55,73%)

Највише потребе за радницима у 2009. исказано је у следећим привредним гранама:

- Прерађивачка индустрија.....4.708 (39,90%)
- Трговина на велико и мало, оправка моторних возила, моторцикала и предмета за личну употребу у домаћинству.....2.325 (19,70%)
- образовање.....1.101 (9,33%)

Од укупног број радних места у првих шест месеци 2010. године..... 3.220

- Број слободних радних места на одређено.....2.338 (72,60%)
- Број слободних радних места на неодређено.....882 (27,37%)
- Број слободних радних места за нестручна лица.....1.215 (37,73%)
- Број слободних радних места за стручна лица.....2.005 (62,26%)

Највише потребе за радницима у првих шест месеци 2010. исказано је у следећим привредним гранама:

- Прерађивачка индустрија.....1.168 (36,27%)
- Трговина на велико и мало, оправка моторних возила, моторцикала и предмета за личну употребу у домаћинству.....513 (15,93%)
- Грађевинарство.....338 (10,50%)
- образовање 250 (7,76%)

⁹ Извор: Национална служба за запошљавање

3.4 КВАЛИТЕТ ЖИВОТА

Локални центри за окупљање

Готово у самом центру града се налази **парк на Јадру**, уређен почетком XX века од стране Друштва за улепшавање Ваљева. Његове зелене површине сада красе скулптуре познате српске вајарке Виде Јоцић. Он уједно представља и почетак једног подужег пешачког итинерера, јер се на њега наставља стаза која води кроз парк шуму Пећина. **Парк Пећина** познато је место за окупљање младих у Ваљевоу, пролазећи поред спортскорекреативних терена и једне природне пећине са изворском водом, наставља уз брдо и завршава на Видраку, иза споменика Стјепана Филиповића, где се налази видиковац – **Павиљон** са задивљујућим погледом на панораму града и околине.

Тешњар је стара, чаршија формирана још у турска времена и протеже се дуж десне обале Колубаре. Шетајући Тешњарем, пролазећи поред ниских бондручких грађевина, може се осетити дух оријенталне тржнице и пазарити у некој од радионица старих занатлија: воскара, сарача, грнчара, ткача, казанџија..., али и предахнути у једном од модерних кафића. А ако Ваљево посетите крајем августа сигурно ћете уживати у бројним садржајима који се нуде у оквиру културне манифестације Тешњарске вечери. Последњих година, захваљујући чињеници да је више филмова и серија снимано у Тешњару ова стара ваљевска чаршија постаје својеврсни национални филмски град.

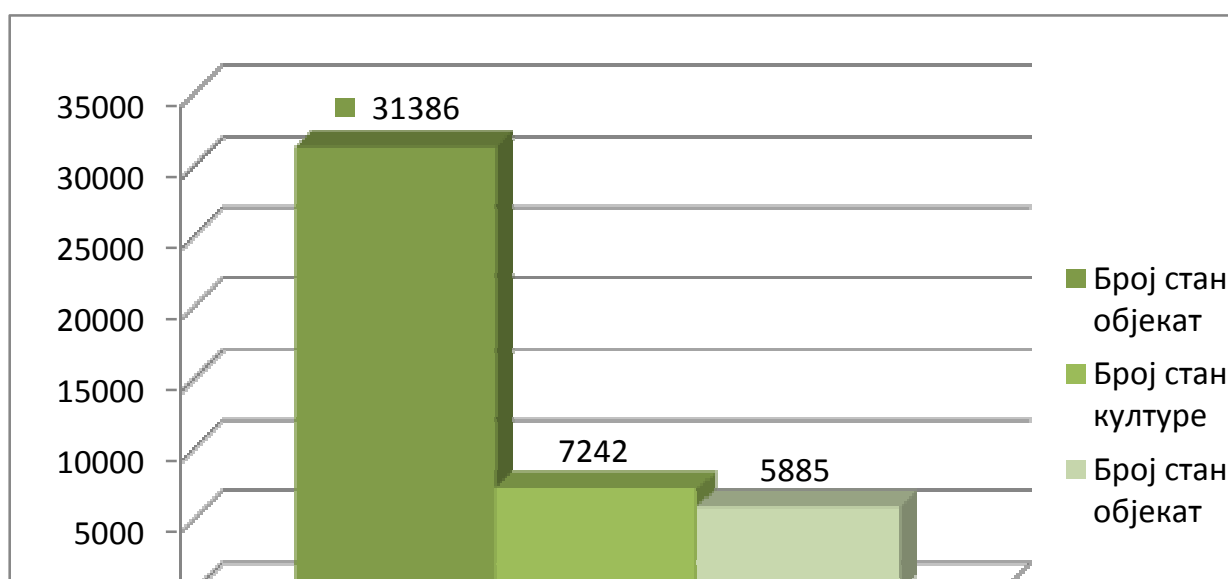
Кнез Милошева улица је део центра данашњег Ваљева и протеже се дуж леве обале Колубаре. Данас је **Кнез Милошева улица** задржала пуно тога од свог старог значаја (у њој се налази више трговачких радњи и кафића), али је истовремено и позорница за многа културно-уметничка дешавања.

Град Ваљево има разгранату мрежу установа као што су Историјски Архив, Библиотека, Центар за Културу, Народни музеј, Завод за заштиту споменика, Модерна галерија, Интернационални уметнички студио „Радован Трнавац Мића“, одликује га богат уметнички живот и бројне манифестације (Тешњарске вечери, JAZZ FEST, Дани гљива, Међународни фестивал фолклора „Златни опанак“, Десанкини мајски разговори, Ноћ музеја, Дани владике Николаја, Раскршће, Сабор фрулаша Србије, Међународни волонтерску камп „Објективом странаца“, Лековитим стазама ваљевских планина, „Ваљевски изазов“, Петровдански дани, Међународна изложба паса, Светосавска трка, Трка генерала Ђукића, Републичка смотре рецитатора, ...)

ТЕМА: **Квалитет живота**¹⁰

ИНДИКАТОР: **Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности**

Град	Укупан број становника	Број друштвених објеката	Број културних објеката	Број објеката за рекреацију	Број станов. на један друшт. објекат	Број станов. на један објекат културе	Број станов. на један рекр. објекат
Град	96.761	3	13	16	31.386	7.242	5.885

Коментар:

Укупан број становника према проценама републичког завода за статистику за 2008. годину.- статистички годишњак по општинама.

ДРУШТВЕНИ ОБЈЕКТИ:

У друштвене објекте су рачунати: Центар за културу (2 објекта), и Библиотека.

КУЛТУРНИ ОБЈЕКТИ:

У културне објекте су рачунати: Народни музеј Ваљево, Галерија Народног музеја, Модерна галерија Ваљево, ИУС Радован Трнавац Мића, Историјски архив .

РЕКРЕАТИВНИ ОБЈЕКТИ:

У објекте за рекреацију су рачунати: Четири фудбалска стадиона (Пети пук, Крушик, Пећина, ЗСК), (4)

Комплекс пливалишта и базена у Петници, (1); Две дворане (Хала спортова, и Центар Партизан) (2); Комплекс тениских терена у парку Пећина (1);Кошаркашки терен у парку Пећина (1);Терен за мали фудбал у парку Пећина под балоном (1);Кошаркашки терен „СТУДЕНТ” (1);Кошаркашки терен „БОЛНИЧКИ БЛОК” (1);

Терен за мале спортове на „Иверку” (1);Кошаркашки терени на Петом пуку (1);Терен за мали фудбал у Насељу Ослободиоци Ваљева (1);Комплекс терена на Дивчибарама (1)

Укупно: (16)

У рекреативне објекте нису рачунати терени и игралишта у оквиру основних и средњих школа, као ни спортски терени и игралишта по селима.

¹⁰ Извор: СЛОП

3.5 АНАЛИЗА КЉУЧНИХ АКТЕРА

ИНСТИТУЦИЈА	<i>Структуре које раде са младима, програми који се спроводе и ресурси који постоје за рад са младима</i>
<p><i>Локална самоуправа Града Ваљева</i></p>	<p>Скупштина града - представничко тело, највиши орган града. Скупштина има председника и заменика председника, 51 одборника бираних непосредно, по пропорционалном систему.</p> <p>Градоначелник - бира га Скупштина из реда одборника на период од 4 године, већином гласова.</p> <p>Градско веће - извршни орган. Чине га градоначелник, заменик градоначелника и седам чланова које бира Скупштина.</p> <p>Градска управа - функционишу две градске управе и то:</p> <p>1) Градска управа за локални развој, привреду, урбанизам, комуналне послове, у оквиру које функционишу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одељење за локални развој, привреду и комуналне послове • Одељење за урбанизам, грађевинарство, саобраћај и заштиту животне средине • Одељење за заједничке послове • Одељење за послове органа града <p>У овој градској управи посебно су организовани послови изван унутрашњих организационих јединица и то:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кабинет градоначелника • Локална служба за буџетску инспекцију и ревизију <p>2) Градска управа за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове у оквиру које функционишу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одељење за општу управу и имовинске послове • Одељење за инспекцијске послове • Одељење за друштвене делатности • Одељење за финансије • Одељење за утврђивање, контролу и наплату јавних прихода
<p><i>Социјална заштита Центар за социјални рад "Колубара" Ваљево</i></p>	<p>Један од основних задатака ЦСР је активно учешће у изградњи интегралног модела социјалне заштите у локалној заједници који ће подржавати развој недостајућих услуга којима ће се обезбеђивати социјална сигурност свих грађана у локалној заједници и реаговати на ризике.</p> <p>Пораст малолетничке деликвенције је присутан у последњих неколико година, узроке можемо наћи у укупно неповољној друштвеној ситуацији, актуелном процесу транзиције који мења систем вредности, угрожава целовитост породице, а због перманентног сиромашења, материјалним вредностима је дат примарни значај.</p>

	<p>У 2009. години ЦСР је евидентирао 717 малолетника, у 2008. г. 655 са поремећајем у понашању. У порасту је број младих који су вршиоци прекршаја из ЗОБС-а и Закона о ЈРМ, 2008/07 индекс 186, али и малолетника који су у кривичном поступку индекс 132.</p> <p>Број младих који су угрожени породичном ситуацијом без родитељског старања, социјално - материјално угрожени, из породица са поремећеним односима је сваке године у благом порасту. Недостају активности које би, првенствено младим пунолетним особама, које по изласку из основне заштите институционалног смештаја или смештаја у хранитељској породици, обезбедиле подршку да преузму одговорности и започну самосталан живот. Младих који имају породичне проблеме у 2009. години евидентирано је 379, младима од 18 - 30 година који имају децу и у бракоразводном су поступку је такође неопходна подршка и помоћ у усвајању али и у ширењу родитељске културе са усмерењем ка коришћењу здравих породичних снага и разумевања сопствене одговорности за решавање проблема и укупан квалитет породичног живота.</p> <p>11. новембра 2009. године отварањем Дневног боравка за децу са сметњама у развоју и Клуба особа са инвалидитетом, успостављене су две нове услуге социјалне заштите за две најосетљивије категорије становништва у Ваљево. Овај пројекат, који је подразумевао адаптацију оба објекта, град Ваљево је реализовао уз учешће и подршку Министарства за рад и социјалну политику, Државне агенције за развој Велике Британије, Министарства спољних послова Норвешке, Рајфајзен банке и Министарства за државну управу и локалну самоуправу.</p> <p>Дневни боравак за децу са сметњама у развоју има капацитет 30 корисника, 26-оро тренутно борави у њему узраста од 9-30 година старости.</p> <p>Клуб особа са инвалидитетом, намењен је корисницима од 15-40 година старости. Укупан број корисника је 30. Према старосној структури у Клубу бораве 4 корисника старости од 22-28 година.</p>
<p><i>Просвета</i></p> <p><i>Школска управа Ваљево</i></p>	<p>У Ваљево има 15 основних школа (6.728 ученика), и 6 средњих школа (4.342 ученика). Укупан број ученика - 11.700. У средњим школама има укупно 162, а у основним 352 одељења.</p> <p>Једна високошколска установа Висока пословна школа ступовних студија у Ваљево, два универзитета „Мегатренд“ и „Сингидунум“ и Факултет „Алфа“.</p> <p>Пројекти реализовани у области образовања су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Развој школства у Републици Србији Донатор-Светска банка. Период реализације:2002-2006. године. 2) Развој школства у Републици Србији - школски грант. Донатор-Светска банка. Период реализације 2002-2006. године. 3)PISA (Међународни пројекти за испитивање нивоа образовних компетенција). Ангажоване су ОШ „Нада Пурић“, ОШ

	<p>„Милован Глишић”, Ваљевска гимназија, Економска школа Ваљево. Реализација 2004-2005. г.</p> <p>4) Самовредновање рада школа у Републици Србији. Ангажоване све основне и средње школе у граду у Ваљеву. Министарство просвете и спорта Републике Србије. Период реализације 2004-2005. године.</p> <p>5) Twining - Регионална децентрализирана управљања.</p> <p>ОШ „Милован Глишић”, ОШ „Десанка Максимовић”, Висока пословна школа стуковних студија у Ваљеву, Ваљевска гимназија, Медицинска школа „Др Миша Пантић”, Техничка школа и Пољопривредна школа. Донатори: Министарство просвете и спорта Републике Србије, Школска управа Ваљево, аустријске институције - Министарство просвете, Регионална привредна комора Ваљево. Период реализације 2003-2005. године.</p> <p>Подпројекат: Унапређење наставе професионалне оријентације у основним и средњим школама на подручју школске управе Ваљево.</p> <p>Ангажоване на пројекту су: ОШ „Сестре Илић”, Ваљевска гимназија, Техничка школа.</p> <p>6) Десет корака превенције болести зависности. Ангажоване све средње и основне школе. Донатор: Министарство просвете и спорта републике Србије, Министарство здравља републике Србије, НВО „Корак по корак”. Период реализације 2003-2004. године.</p>
<p><i>Запошљавање Национална служба за запошљавање Ваљево</i></p>	<p>Број незапослених показује негативан тренд, тако да је у јуну 2010. године број незапослених био већи у односу на октобар 2009. године за 5,66% (447 лица). Пад запослености био је очекиван с обзиром на светску економску кризу и негативне резултате у свим областима економије.</p> <p>Највећи проблеми младих идентификовани су на основу индивидуалних разговора са незапосленим лицима до 30 година које су обавили стручњаци Службе за запошљавање, и на основу потреба дефинисаних Пројектом „Подршка јачања грађанског учешћа у Србији – фаза два” и обуком за тражење посла.</p> <p>Идентификовани проблеми су:</p> <ul style="list-style-type: none"> • недовољни капацитети за свакодневан рад и подршку младима, недовољни капацитети за рад са студентима и ученицима школа, • пасиван приступ тржишту рада, тј. око 60% младих чека посао, а не тражи га, • недовољна информисаност о слободним пословима, тј. приближно 90% слободних послова нису оглашени, тзв. скривено тржиште рада, • недовољна информисаност о слободним радним местима, захтевима послодаваца и мерама државе које им могу помоћи у запошљавању, • недостатак праксе/искуства • одлив младих стручних људи

	<ul style="list-style-type: none"> • недовољна иницијатива и мотивација младих људи • неповољна квалификациона структура • дискриминација у запошљавању младих ОСИ • проблем дугорочне незапослености • слаба интеракција између образовања и запошљавања <p>Пројекат у којима је учествовала Национална служба за запошљавање Ваљево:</p> <p>„Млади у покрету” - општи циљ пројекта је повећање нивоа активног учешћа младих у тражењу посла и смањење стопе незапослености младих у Ваљеву. Млади од 15 до 30 година без обзира на статус (студенти, пријављени, непријављени радници). Главне активности пројекта су: групна информисања за студенте, радионица за активно тражење посла, разговор са послодавцима, повећање информисаности о неоглашеним радним местима.</p> <p>Партнери на пројекту били су: Факултет Алфа, Швајцарска агенција за развој, град Ваљево, СКГО. Пројекат се завршио 15.10.2009. године.</p> <p>Клуб за тражење посла у оквиру Националне службе за запошљавање спроводио је свакодневно активности и обуке за младе. Сврха запослених у Клубу за тражење посла била је да на прави начин приближе младе и тржиште рада. У том контексту ради се самопроцена, подизање нивоа компетенција, информисаности, самопоуздања и конкурентности незапослених лица, као и усвајање основа пословне комуникације.</p> <p>Национална служба за запошљавање активно је учествовала у Пројекту „Подршка јачању грађанског учешћа у Србији-друга фаза”. Овај пројекат имао је за циљ укључивање грађана у локални јавни живот кроз процес партиципације. Одабран је приоритет – Омладина, а период реализације је 2007-2009. година.</p>
<p><i>Здравство</i></p> <p><i>Здравствени центар Ваљево</i></p>	<p>У оквиру примарне здравствене заштите постоји Дом здравља у Ваљеву, 2 здравствене станице – <i>Ново насеље</i> у Ваљеву и у Ваљевској Каменици и 12 амбуланти (10 у селима, 1 у граду и 1 на Дивчибарама).</p> <p>Опслуженост подручја града услугама примарне здравствене заштите према броју корисника по лекару је на нижем нивоу у односу на Средњу Србију. Секундарна здравствена заштита се пружа у болници у градском центру.</p> <p>У Ваљеву се налази регионални Здравствени центар који пружа услуге не само становницима Ваљева већ и других општина колубарског региона. У оквиру психијатријске службе постоји Саветовалиште за болести зависности у које зависници долазе на лечење самоиницијативно, по захтеву надлежних организација или по судској одлуци.</p> <p>У Дому Здравља функционише Превентивно-патронажна служба која дистрибуира податке референтним установама о могућим</p>

	<p>проблемима који се односе на безбедност грађана (нпр. насиље у породици) и упућује грађане о могућностима саветовања, лечења итд.</p>
<p><i>Цивилни сектор</i></p>	<p>Према подацима, којима располаже Одбор за људска права (РЦ ВА - Ресурсни центар) Ваљево, и последњој анализи цивилног сектора, која је спроведена у току припреме другог издања „Атласа НВО колубарског округа” 2005. године, у граду Ваљеву има укупно 66 организација цивилног сектора.</p> <p>Од тог броја у континуитету или повремено активно је 30 организација. <i>Врсте делатности:</i> 2 организације за заштиту људских права; 17 социо-хуманитарних организација; 14 еколошких организација; 18 организација за развој локалне заједнице; 11 омладинских организација; 3 научно-истраживачке организације и 1 аутономна женска организација.</p> <p><i>Систем финансирања:</i> највећим делом (преко 90%) финансирање НВО је из донација и пројеката међународних и домаћих донатора.</p> <p>Поједине организације (Црвени крст, Савез глувих, Савез слепих, Друштво за церебралну парализу, Наши снови, Друштво за церебралну парализу, Инвалиди рада, Цивилни инвалиди рата) се финансирају из буџета.</p> <p><i>Корисници/це услуга поменутих организација су:</i> деца, млади, особе са инвалидитетом, избегли и интерно расељени, Роми, социјално осетљиве групе, општа и стручна јавност, малолетници са поремећајем у понашању и у сукобу са законом.</p> <p><i>Од 66 орагнизација својим радом и континуитетом издвојиле су се:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Друштво истраживача „Владимир Мандић Манда” еко едукација, мапирање спелеолошких објеката ваљевског краја, ❖ Одбор за људска права јавно заговарање за успостављање институције Омбудсмана у граду Ваљеву, ❖ Фото - кино клуб Ваљево Курс за нове чланове у области дигиталне фотографије и организовање изложбе уметничке фотографије, ❖ ИС „Петница” Програм теоријске и практичне обуке ученика, припрема самосталних микроистраживачких пројеката, ❖ Друштво ромске омладине Пројекат „Роми и приступ институцијама” ❖ Центар за природне ресурсе “Натура” Заштита белоглавог супа у Ваљеву и околини ❖ Омладина ЈАЗАС-а Ваљево Вршњачка едукација на тему превенције АИДС-а, полно преносивих болести и репродуктивног здравља. Организовање кампања у сврху промоције здравих стилова живота као и јавно заговарање за учешће младих у процесу доношења одлука.

<p><i>Цивилни сектор</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Удружење грађана "Добри људи" Активности на примарној и секундарној превенцији злоупотребе психо - активних супстанци кроз пројекте „НИКАД ХЕРОИН“ и регионални пројекат „ИПОН – иницијатива младих против наркоманије“. Активности од ширег друштвеног значаја: Подизање степена активизма и информисаности младих кроз пројекат „Реактор“ и истоимену радио емисију, покретање аматерског позоришта АКТ театар и Фестивала нових изазова и креативних савладавања „Феникс“, пројекат „Храбри кројач“ - радионица за преправку бајки и лоших емоција, у оквиру имплементације Локалног плана акција за децу. ❖ Green Bike Еколошко - бициклическо удружење које се бави прикупљањем пластичног отпада, промотер и реализатор пројекта „Очистимо Србију“ као и низа других пројеката из сфере екологије. ❖ НВУ „Анђели чувари“ ❖ „Арс нова“ ❖ „Наши снови“ ❖ „Пријатељи парка Пећина“
<p><i>Полиција</i></p>	<p>Полицијска управа Ваљево</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одељење криминалистичке полиције • Одсеци: крвни, сексуални и имовински деликти • Полицијска станица Ваљево • Саобраћајна полиција <p>По подацима полицијске управе број кривичних дела 2009. године је 706, док су малолетна лица учествовала у 39 кривичних дела.</p> <p>Утисак највећег броја кључних актера је да је стање, што се тиче криминалних активности, исто осим што долази до наглог пораста кривичних дела у области злоупотребе, илегалне производње и трговине психоактивним супстанцама као и повећања кривичних дела и прекршаја из области безбедности саобраћаја.</p>
<p><i>Судство</i></p>	<p>Основни суд, Виши суд у Ваљеву, Привредни суд, Прекршајни суд у Ваљеву, Основно јавно тужилаштво, Више јавно тужилаштво.</p>
<p><i>Медији</i></p>	<p>Одлуком РРА у Ваљеву је дозволу за рад добило 6 радио станица и 4 телевизије и то: за локално покривање 5 радио станица: Радио „014“, Радио „Ваљево“, Радио „Кула“, Радио „Точак“ и Радио „Источник“. Регионалну дозволу на конкурс добио је Радио „Патак“.</p> <p>Телевизије које имају дозволу да емитују програм на локалној територији: ТВ „Марш“, ТВ „Сronic“, док регионалну дозволу за емитовање програма има „Вујић телевизија- ВТВ“.</p> <p>Међу поменутих емитерима Радио „Ваљево“ за оснивача има</p>

локалну самоуправу.

Радио „Источник” за оснивача има ваљевску црквену епархију, а Радио „Точак” је медиј Ромске националне мањине.

Сви медији су у приватном власништву, осим „Радио Ваљева”.

Од штампаних медија у Ваљеву постоји недељник „Напред” и месечник „Ревизија Колубара”, оба у приватном власништву.

Поједине медијске куће имају своје сајтове, док се за информативни медиј може сматрати и сајт – www.ugradu.info који је такође приватно власништво.

Град Ваљево има свој сајт www.valjevo.rs

Како би се сагледао уопштенији однос ваљевских медија према младима, они се морају посматрати појединачно у односу на своју програмску опредељеност и старосну категорију аудиторјума коме је тај програм намењен.

Радио „Патак” - регионални емитер, информативно оријентисан, намењен средњој, запосленој генерацији. Од настанка овог медија у оквиру његовог програма реализовано је више омладинских емисија чији су реализатори били углавном млади. 2009. г. је овај медиј био сарадник у пројекту „Реактор” који је донирала Швајцарска агенција за међународну сарадњу и развој, па је у свом програму имао једносатну емисију коју реализују млади. Овај радио је реализовао и емисије из пројекта ЛАП за децу под називом: „Здравље деци – здрава нација”.

Радио „014” – локални емитер, информативно оријентисан, своје слушаоце има у старосној категорији од 16 до 50 година. У свом програму дуги низ година имао је једносатну емисију посвећену младима коју су реализовали управо млади. У делу вечерњег програма има више емисија забавног типа намењених поменутој циљној групи.

Овај радио био је организатор неколико спортских манифестација за младе, а већ неколико година за редом организује „Летњу баскет лигу”, манифестацију која је првенствено окренута омладини.

Радио „Ваљево” – локални емитер, финансиран од стране града Ваљева, информативно оријентисан. У свом програму пре више од десет година имао емисију посвећену младима, тренутно без таквих садржаја.

Радио „Источник” - локални емитер, гласило ваљевске црквене епархије. Само опредељење ове радио станице говори да овај радио, сем религијских садржаја у свом програму, нема других садржаја.

У програмској шеми млади су до сада били заступљени кроз емисију „Дарови” у којој уживо гостују људи са посебним постигнућима, што су неретко били млади.

<p><i>Спортске установе организације и удружења</i></p>	<p>Референтна градска установа за спорт је Установа за физичку културу „Валис”, која газдује спортским објектима у Ваљеву. То су Спортски центар „Петница”, Хала спортова, а од ове године и нова стаза за скијање на планини Дивчибаре. Постоји и објекат „Партизан” истоименог Друштва за физичко васпитање и рекреацију.</p> <p>Број регистрованих спортских удружења је 65, а половина овог броја су удружења или клубови спортова са лоптом (фудбал, мали фудбал, кошарка, одбојка, рукомет, ватерполо, тенис и стони тенис).</p> <p>Борилачке спортове у Ваљеву представљају клубови: каратеа, бокса, кик –бокса, рвања и џудоа. Остали индивидуални и други спортови, са регистрованим удружењима су: шах, атлетика, бициклизам, триатлон, пливање, bodybuilding, гимнастика, аутомобилизам, моторциклизам, спортски риболов, стрељаштво, оријентациони крос, планинарење и билијар.</p> <p>Плесни клубови:</p> <p>„РМП”, ради од 1992. године. Поред спортског плеса Клуб негује и ширу плесну културу и рекреативне програме путем плесне школе и школице. У досадашњем раду у школи плеса стручно се оспособљавало на десетине инструктора, а преко 20 хиљада полазника свих узраста.</p> <p>„Лагуна”, почео је са радом крајем 2007. године. Освојили су укупно 13 пехара на државним и куп такмичењима, најзначајнији резултат је полуфинале Светског првенства У Поречу 2010. године.</p>
<p><i>Друге установе и удружења која се баве младима (КУДови....)</i></p>	<p>Установе културе су: Центар за културу Ваљево, Народни музеј, Матична библиотека „Љубомир Ненадовић”, Модерна галерија, Историјски архив, Интернационални студио „Радован Трнавац - Мића”, а манифестације које се већ годинама одржавају су ваљевски Џез фестивал, Тешњарске вечери, Златни опанак...</p> <p>Ове 2010. године, град је подржао реализацију Летњег омладинског фестивала „Раскршће”, који је интернационалног карактера као и обновљени позоришни фестивал „Абро фест”.</p> <p>Од 2009. године под окриљем удружења „Добри људи” почео је са радом АКТ театар, а иста организација је реализовала и Фестивал нових изазова и креативних савладавања „Феникс” који враћа underground културу на „светло позорнице”. Од манифестација које су важне за културни живот града напомињемо и „Ноћ музеја” која се реализује уз подршку града Ваљева, те културно – забавну манифестацију „Лету за крај” коју организује културно уметничко друштво Ђердан.</p> <p>Културно уметничка друштва која постоје и раде су „Абрашевић”; „Крушик”, „Извор”, „Св. Георгије”, „Градац” и „Ђердан”.</p>

3.6 АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋИХ РЕСУРСА

ВРСТА РЕСУРСА	ПОСТОЈЕЋИ РЕСУРСИ	НЕДОСТАЈУЋИ РЕСУРСИ	ПРУЖАЛАЦ ПОТЕНЦИЈАЛНОГ РЕСУРСА
МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ	<p>Стратешка документа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратешки план социјалне заштите, 2. Стратегија за унапређење безбедности, 3. ЛЕАП, 4. Локални акциони план за образовање Рома, 5. Стратегија локалног одрживог развоја, 6. ЛАП за децу, 7. Визија града Ваљева 2010-2020 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Градске управе 2. Јавне институције 3. Министарства Републике Србије 4. Омладинске организације 5. НВО 6. Удружења
ФИНАНСИЈСКИ РЕСУРСИ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Републичке институције 2. Међународни донатори 3. НСЗ 4. Привредни сектор 	<ul style="list-style-type: none"> • Већа издвајања за културне манифестације • Већа издавајања за младе, омладинска удружења 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Градске управе 2. Министарство омладине и спорта РС 3. Међународни донатори 4. Друга ресорна министарства (Министарство просвете РС, Министарство за рад и социјалну политику РС)
ЉУДСКИ РЕСУРСИ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Координатори КЗМ, 2. Волонтери, 3. Представници омладинских удружења, 4. Представници установа културе 5. Представници Градске управе и јавних институција 6. Истраживачка станица Петница 7. Одељење у Градској управи које се бави младима 	<ul style="list-style-type: none"> • У свакој јавној институцији треба да постоји представник младих • Савет за младе 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Волонтери НСЗ и Црвеног крста 2. Координатор КЗМ Ваљево 3. НСЗ и омладинска удружења 4. Институције културе 5. Школе 6. Градске управе

3.7 SWOT анализа

<ul style="list-style-type: none"> • S <u>Предности</u> • Министарство омладине и спорта РС • Канцеларија за младе • Развијен невладин сектор • Мотивација • Локална заједница препознаје младе као ресурс • Постигнути резултати у реализацији пројеката који се односе на омладинску политику • Технички услови за рад • Партнерски пројекти са домаћим и страним донаторима • Отвореност ка јавности • Доступност младима • Млади укључени у НВО и у институције које се баве младима • Млади са изузетним постигнућима • Познавање нових технологија • Постојање формалног образовања свих степена и различитих облика неформалног образовања • Национална стратегија за младе и Акциони план за имплементацију Националне стратегије за младе	<ul style="list-style-type: none"> • W <u>Слабости</u> • Недовољна умреженост институција • Пасиван приступ младих како у тражењу посла, тако и у активном укључивању у друштвени живот заједнице • Недовољно културних, забавних, спортских садржаја за младе • Недовољна информисаност • Незаинтересованост медија за омладинску политику • Недовољан број актера који су компетентни да раде са младима • Недовољна мобилност младих • Недостатак практичног искуства, професионална оријентација
<ul style="list-style-type: none"> • O <u>Могућности</u> • Регионална канцеларија за младе • Успостављање међусекторске сарадње • Усвајање Локалног акционог плана за младе омогућава да се локална самоуправа на вишегодишњем нивоу системски бави младима • Повезивање са бизнис сектором • Адекватне едукације којима би се подигла свест о улози омладинске политике у развоју друштва • Фондови Европске уније • Локални стратешки документи • Актуелност теме: Омладина • НСЗ • Постојећи реализовани пројекти за младе и нови пројекти који тек треба да се реализују	<ul style="list-style-type: none"> • T <u>Претње</u> • Незапосленост • Централизација • Некоординисан рад државних институција • Одлив стручног кадра „brain drain” • Утицај партијско-политичке воље на кадровска решења • Недовољно новца за реализацију програма који се тичу младих • Непостојање локалног стратешког документа који уређује позицију омладине • Утицај медија • Урушен култ породице • Непланска, нескладна, појединачна бригаа о младима

3.6. РЕЗУЛТАТИ ИСПИТИВАЊА МЛАДИХ О СОПСТВЕНИМ ПОТРЕБАМА

У октобру 2009. године Канцеларија за младе је спровела истраживање, чији циљ је био испитивање потреба и проблема младих у Ваљевоу, ради адекватног планирања мера и активности у ЛАП за младе.

Упитником је обухваћено 317 испитаника (131 мушкарац и 186 жена) старости од 15 до 30 година који живе на територији Ваљева. У истраживању су учествовали ученици основних и средњих школа, студенти, запослени, незапослени па се искрено надамо да смо успели да стекнемо прави увид у потребе и интересовања младих.

Када је у питању неформално образовање млади су највише интересовања показали за курс енглеског језика (35,65%) и за курс шпанског језика (33,12%). Четвртина испитаника је заинтересована за напредну обуку рада на рачунару (24,92%) и за компјутерску играоницу (24,61%) док би 15,77% анкетираних похађали основну обуку рада на рачунару. За италијански језик је интересовање показало 11,36% младих у Ваљевоу за немачки језик (7,26%) а за руски језик (4,42%).

Велику разноврсност млади су показали када су у питању спортске активности. Највеће интересовање су показали за одбојкашки клуб (33,12%) и за екстремне спортове (32,49%). Активности у природи су привлачне за 19,24% анкетираних, а фудбалски клуб за 17,35%. Подједнако интересовање млади су показали за кошаркашки клуб и клуб борилачких вештина (по 15,46%) и за тениски клуб (14,83%).

Уметничке активности су, очекивано, област која привлачи одређен, не велики број, младих људи. Тако би највећи број младих похађали филмску и видео радионицу (23,66%) и активности везане за костимографију и модни дизајн (23,03%). Фото радионица и драмска радионица је интересантна за 20,19% испитаника, а графити радионица за 19,56%. За школу цртања и сликања интересовање је показало 17,03% младих у Ваљевоу за течајеве свирања инструмената (9,15%) и школа стрипа (7,57%).

Млади су у области игра и плес највише интересовања показали за брејкденс (31,86%) и за школу латино плесова (31,23%). За аеробик, пилатес, џез денс и сл. заинтересовано је 28,08% испитаника, а за фолклор 21,14%, чирлидерсице и мажореткиње (10,09%), школу класичног плеса (7,26%) и школу ирског плеса (3,15%).

Курсеви о организовању догађаја за младе интересују више од трећине испитаних (35,33%), а курсеви о здравом начину живота (27,44%). Слично интересовање је и за курс прве помоћи (21,77%). Курсеве о покретању и вођењу самосталног бизниса би радо похађало 16,4% анкетираних, курсеви о контрацепцији и заштити од полних болести (12,62%), курсеви практичних вештина (11,36%) и курсеви о тражењу посла (11,36%).

У области радионица и дружења највећи број анкетираних је, очекивано, показао интересовање за клуб за дружење и организовање журки за младе (46,37%). Сваки четврти би похађао новинарску радионицу (24,92%), а психолошке радионице 17,67% младих у Ваљевоу. Подједнако интересовање је за волонтерски клуб (15,77%) и за хуманитарне акције и прикупљање новца за сиромашне (15,14%), радионица толеранције и ненасиља (11,67%), секција за заштиту природе (10,73%) и радионица упознавања обичаја других народа (8,2%).

Доласком у Канцеларију за младе млади би највише волели да добију информације :

о могућностима за путовање у иностранство.....	(35,02%)
о могућностима за наставак школовања.....	(32,81%)
о могућностима за запослење.....	(31,86%)
о заштити здравља и здравом начину живота.....	(26,5%)
о концертима и културним дешавањима.....	(24,92%)
о могућностима за корисно провођење слободног времена.....	(22,71%)
о правима детета.....	(18,61%)
о могућностима за образовање ван школе.....	(15,77%)
о законским правима која имају.....	(15,77%)
о могућностима за хуманитарни рад.....	(14,51%)
о могућностима превенције насиља.....	(13,88%)
о контрацепцији и заштити од полних болести.....	(13,88%)
о начину на који се у граду и школи троше паре за младе.....	(12,62%)

Упоредо је спроведена још једна анкета на узорку од 91 испитаника (41 мушкарац и 50 жена), старости од 15 до 30 година где су млади одговарали, између осталог, и на неке од тема.

Резултати те анкете су следећи:

Колико у просеку имаш оброка дневно?

- три оброка – 45,05%
- више од три – 38,46%
- два оброка – 15,38%
- један оброк – 1,1%

Да ли сваки дан једеш воће?

- да – 50,55%
- углавном – 28,57%
- не – 20,88%

Да ли пушиш?

- не – 75,82%
- да – 15,38%
- само понекад – 8,79%

Колико често конзумираш алкохолна пића?

- понекад – 70,33%
- никад – 24,18%
- редовно – 6,59%
- сваки дан – 0%

Колико често упражњаваш физичке активности?

- понекад – 43,96%
- редовно – 34,07%
- сваки дан – 18,68%
- никад – 3,3%

Да ли се активно бавиш неким спортом?

- не – 58,24%
- да – 41,76%

Уколико си сексуално активан/а колико често користиш кондом?

- увек – 38,46%
- понекад – 24,18%
- никад – 20,88%
- нису сексуално активни – 16,48%

Да ли си пробао неку дрогу?

- не – 78,02%
- да – 21,98%

3.9 ПРЕСЕК СТАЊА И ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ

Општи утисак је да се млади генерално критички односе према постојећим садржајима и могућностима, који се нуде у њиховој локалној заједници. Овакав критички однос сасвим је очекиван с обзиром на то да су млади, као циљна група, генерално критични и спремни на промене.

Међутим, ни сами млади нису активни што због сопствене незаинтересованости, што због недостатка информација. Треба истаћи да грађани као проблем виде и лошу везу између породице, школе и младих, последице дуготрајне изолације и др.

Веома је интересантно да грађани сматрају да је неповољан положај омладине, између осталог, последица и немара родитеља, њихове недовољне пажње за васпитавање и усмеравање деце.

Као и у другим срединама, проблем запошљавања младих људи је основни приоритет. Грађани сматрају да је инвестирање у локалну привреду основни начин да се унапреди положај младих људи. Поред инвестиција, грађани између осталог истичу и потребу да се унапреде механизми за запошљавање младих.

Након запошљавања, следећи важан приоритет за локалну заједницу јесте развој спорта и спортских активности. Развој спортских капацитета, посебно у руралним срединама, указује на традиционалну везаност локалне заједнице за практиковање спортских активности и одржавање спортских капацитета и манифестација. Поред традиционално присутних спортских активности, све је присутнија потреба за стварањем капацитета за бављење новим спортским активностима.

Велику разноврсност млади су показали када су у питању спортске активности. Највеће интересовање су показали за одбојкашки клуб и за екстремне спортове.

Образовање и здравље младих следеће су значајне потребе локалне заједнице. Секције, практична настава, креативне радионице, обуке за нова знања и други видови унапређења формалног образовања и алтернативног образовања, основне су потребе по мишљењу грађана. Унапређење система за заштиту здравља младих такође је важна потреба локалне заједнице. Треба истаћи да грађани веома добро разумеју и посебно истичу значај активности превенције здравља. Отуда локална заједница посебно истиче потребу за саветовалиштима за младе, едукацијама родитеља и младих и бољом комуникацијом здравственог система са младима.

Када је у питању неформално образовање млади су највише интересовања показали за курс енглеског језик, за курс шпанског језика, док је четвртина испитаника заинтересована за напредну обуку рада на рачунару.

Садржаји за слободно време, културна понуда намењена младима, информисање младих и њихово укључивање и активизам у локалној заједници, наредне су веома важне потребе и приоритети у локалној заједници. Јачање креативности младих, унапређење културне понуде и садржаја и боље информисање младих кроз већу присутност њихових тема у локалним медијима и деловање омладинског радија и/или часописа само су неки од предлога грађана.

Важна потреба локалне заједнице у циљу унапређења живота младих јесте и јачање безбедности младих у локалној заједници. Грађани веома добро и очито благовремено препознају најважније аспекте проблема безбедности.

Управо зато њихови предлози иду правцу превенције насиља међу децом, заштите безбедности у школама, заштите безбедности у саобраћају и стриктној контроли свих могућих штетних утицаја на живот младих. Посебно је важно истаћи да локална

заједница препознаје и потребу за јачањем свести у циљу превенције насиља, али и унапређења међунационалне, па и међуљудске, толеранције и поштовања.

На крају, али и не и на последњем месту, треба истаћи да је један од најснажнијих закључака - константа која се појављује током целог процеса, потреба за синхронизованим радом свих локалних институција и за јачањем институционалних и нормативних претпоставки за унапређење положаја младих кроз спровођење Локалне стратегије за младе и оснаживање капацитета Канцеларије за младе.

ИДЕНТИФИКОВАНИ ПРОБЛЕМИ:

1. Недостатк информација о активностима и животу своје заједнице, службама и програмима за младе
2. Низак ниво укључености младих у припрему, реализацију и евалуацију активности и програме за младе
3. Недовољна подршка младим лидерима и активним младим људима за преузимање лидерске улоге и одговорности у заједници
4. Недовољно развијена свест о здравим стиловима живота и недостатака подршке правилном психофизичком развоју младих у следећим областима:
  - а. болести зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија)
  - б. сексуално преносиве болести
  - в. правилна исхрана младих
  - г. агресивно понашање и насиље
  - д. модерни облици зависности (компјутерске игре, друштвене мреже, коцкање)
5. Недостатак средстава за активне мере запошљавања
6. Образовање младих кроз профиле који нису тражени на тржишту рада
7. Немогућност стицања радног искуства
8. Неадекватна информисаност младих о потенцијалним могућностима запошљавања по завршетку школовања, о програмима доквалификације и преквалификације као и о постојећим мерама активног запошљавања
9. Непостојење ефикасних мера и програма за јачање предузетништва међу младима
10. Неформално образовање – Ограничена понуда организација које се баве неформалним образовањем, слаба сарадња школа и организација које се баве статусом младих у друштву, неразвијен волонтерски рад
11. Животно образовање – Смањена покретљивост младих, недовољна повезаност (интеграција) младих, усвајање негативних вредности и модела понашања
12. Бављене спортским активности обично је повезано са великим трошковима, које млади не могу да обезбеде

13. Недовољна подршка еколошким програмима, и развоју организација за заштиту животне средине

Одељак 4   ПРИБРИТЕТИ У ОМЛАДИНСКОЈ ПОЛИТИЦИ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

4.1 СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ

У односу на перцепиране проблеме ЛАП за младе поставља стратешке правце деловања омладинске политике у периоду до 2015. године.

Стратешки правци у области омладинске политике Града Ваљева су:

***ПАРТИЦИПАЦИЈА МЛАДИХ У ПРОЦЕСУ ДОНОШЕЊА ОДЛУКА И
ОСНАЖИВАЊЕ КАПАЦИТЕТА КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ***

ЗДРАВЉЕ, БЕЗБЕДНОСТ И ЖИВОТНА СРЕДИНА

ОБРАЗОВАЊЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ

КУЛТУРА, ИНФОРМИСАЊЕ, СЛОБОДНО ВРЕМЕ И АКТИВИЗАМ

ИНКЛУЗИЈА МАРГИНАЛИЗОВАНИХ ГРУПЕ

4.2 ГРАДСКИ ПРИОРИТЕТИ

У оквиру наведених стратешких праваца, а у складу са материјалним, људским и финансијским ресурсима приоритети града Ваљева, када је у питању омладинска политика, на локалном нивоу су:

- 1. Развијање капацитета Канцеларије за младе и подстицање младих на удруживање**
- 2. Чување и унапређивање здравља младих, подстицање превентивних програма као и промовисање здравих стилова живота**
- 3. Унапређивање свеукупне безбедност младих са посебним освртом на превенцију вршњачког насиља**
- 4. Подршка иницијативама и активностима који су у складу са основним циљевима одрживог развоја и очувања животне средине**
- 5. Подстицање развоја рекреативног и школског спорта као и унапређење капацитета за бављење физичком активношћу**
- 6. Подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих**
- 7. Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима**
- 8. Развој формалног, а посебно неформалног образовања и оснаживање младих да активно, одговорно и ефикасно управљају својом каријером**
- 9. Развијање система информисања младих**
- 10. Подстицање учешћа младих у креирању културних програма и унапређење могућности за квалитетно провођење слободног времена младих**
- 11. Обезбеђивање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих из социјално рањивих категорија**

СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ПРИОРИТЕТИ СУ ДЕФИНИСАНИ У СКЛАДУ СА АКЦИОНИМ ПЛАНОМ И ПЛАН ЊИХОВЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЋЕ БИТИ УСКЛАЂЕН СА ПЛАНОМ АКТИВНОСТИ

Приоритет - Развијање капацитета Канцеларије за младе и подстицање младих на удруживање

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Формирати Савет за младе града Ваљева као стално, тело свих младих, организација и институција које је одговорно за креирање, промоцију, и спровођење омладинске политике у Ваљеву
- ✓ Развијати материјалне ресурсе Канцеларије за младе града Ваљева
- ✓ Промовисати активности Канцеларије за младе ради побољшања видљивости њених активности у локалној заједници
- ✓ Формирати градски ђачки парламент као репрезентативно и представничко тело младих чији ће представници бити укључени у припреми доношења одлука у локалној заједници који су од значаја за младе
- ✓ Промовисати важност сарадње омладинских организација, умрежавања и успостављања поверења међу њима

Приоритет - Чување и унапређивање здравља младих, подстицање превентивних програма као и промовисање здравих стилова живота

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Развијати механизме и планирати средства промоције здравих стилова живота и унапређивати здравље младих
- ✓ Унапређивати степен бриге о репродуктивном здрављу младих
- ✓ Заштитити младе од злоупотребе дувана, алкохола и осталих супстанци, подршком превентивним програмима и активностима
- ✓ Едуковати младе о полно преносиве инфекције (ППИ) и HIV/AIDS
- ✓ Подизати ниво свести о опасности модерних облика зависности: коцкање, интернет, зависност од компјутерских игрица, друштвених мрежа итд.

Сваки од специфичних циљева пратиће активности, које се налазе у табеларном приказу анекса овог документа

Приоритет - Унапређивање свеукупне безбедност младих са посебним освртом на превенцију вршњачког насиља

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Стварати безбедније школско окружење
- ✓ Развијати културу безбедности код младих
- ✓ Јачати међусобно поверење између младих и сектора безбедности
- ✓ Стварати услове за безбедније и здравије радно окружење младих
- ✓ Спроводити истраживања о насиљу међу младима и над младима и референтне резултате искористити за даљу превенцију
- ✓ Подстицати развој едукативних програма који се односе на све аспекте безбедности

Приоритет – Подршка иницијативама и активностима које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и очувања животне средине.

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Развијати свест и понашање младих у духу одрживог развоја и заштите животне средине
- ✓ Смањити ризике по здравље младих који могу потицати из животне средине
- ✓ Обезбедити активно учешће младих у припреми одлука у вези заштите животне средине и одрживог развоја
- ✓ Подржати програме који подижу ниво теоријских и практичних знања на тему селекције отпада и рециклаже
- ✓ Разматрати иницијативе омладинских и осталих удружења на санацији постојећих еколошких проблема из Еко фонда града Ваљева

Приоритет – Подстицање развоја рекреативног и школског спорта као и унапређење капацитета за бављење физичком активношћу

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Обезбедити услове младима за бављење спортским активностима у локалној заједници
- ✓ Подржавати и стимулисати масовно учешће младих у спортским и рекреативним активностима у свим узрастима и на свим нивоима
- ✓ Подстицати развој школског спорта
- ✓ Промовисати и подржати појединце и групе који се баве спортом

Приоритет –Подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Створити услове за унапређење конкурентности и запошљавање младих
- ✓ Обезбедити веће учешће младих у мерама и програмима активне политике запошљавања
- ✓ Подстицати отварање нових радних места, развијати самозапошљавање и предузетништво код младих
- ✓ Обезбедити територијалну и професионалну покретљивост младих
- ✓ Стимулисати програме стручне едукације и праксе у локлном привредном и јавном сектору
- ✓ Развијати програме каријерног саветовања

Приоритет – Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Подстицати развој младих истраживача, научника, спортиста, уметника и иноватора у циљу развоја заједнице
- ✓ Промовисати стваралаштво младих
- ✓ Креирати активну политику према талентима кроз: откривање, подршку и промовисање
- ✓ Стварати услове за врхунска спортска, научна, уметничка и остала постигнућа
- ✓ Систематски пратити стање, проблеме, потребе и ставове младих и тако стварати услове за врхунска постигнућа
- ✓ Промовисати локални Фонд за младе таленте кроз јавно – приватно партнерство

Приоритет – Развој формалног, а посебно неформалног образовања и оснаживање младих да активно, одговорно и ефикасно управљају својом каријером

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Створити услове да млади учествују у различитим видовима формалног и неформалног образовања
- ✓ Препознати механизме који дефинишу повећање ефикасности у формалном и неформалном образовању младих
- ✓ Пратити и подстицати везу система образовања са садашњим и пројектованим захтевима тржишта рада, те промовисати примере добре праксе
- ✓ Активно подржавати програме вршњачке едукације, посебно у руралним подручјима
- ✓ Подржати развој програма који имају за циљ стицање практичних и функционалних знања и стимулисати развој просторних и материјалних капацитета образовних установа за њихову реализацију
- ✓ Оснажити младе да активно, одговорно, ефикасно планирају и управљају својом каријером

Приоритет - Развијање система информисања младих

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Обезбедити правовремену и утемељену доступност информација младима о могућностима и перспективама у локалној средини као и о правима младих
- ✓ Подржати едукативно - информативне програме који су намењени младима
- ✓ Повећати ниво информатичке писмености младих
- ✓ Развијати ресурсе Канцеларије за младе у циљу активног укључења младих у процес информисања вршњака и шире заједнице
- ✓ Повећати ниво информисаности младих о професионалној оријентацији

Приоритет - Подстицање учешћа младих у креирању културних програма и унапређење могућности за квалитетно провођење слободног времена младих

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Анализирати потребе младих за одређене културне садржаје
- ✓ Промовисати активно учешће младих у креирању и спровођењу културних политика
- ✓ Повећати доступност културних садржаја, посебно у руралним подручјима као и социјално рањивим категоријама младих
- ✓ Подржавати и мотивисати стваралаштво младих у области културе и уметности
- ✓ Подржати развој аматеризма, едукативних програма у области културе и уметности као и независних иницијатива у култури
- ✓ Развијати програме размене у области културног стваралаштва младих у земљи и иностранству
- ✓ Подржати културно стваралаштво младих кроз развој институционалног оквира и алтернативних простор

- ✓ Мотивисати, образовати и подржавати младе за активно учествовање у друштвеним дешавањима
- ✓ Унапређивати квалитет и равномерну распрострањеност програма који доприносе активнијем учешћу младих у друштву
- ✓ Развијати и унапређивати стандарде квалитета омладинског рада и механизме за његово праћење и унапређивање
- ✓ Успоставити механизме за подстицање, организовање и вредновање волонтерског рада младих
- ✓ Развијати капацитете и услуге волонтерског сервиса
- ✓ Успоставити систем анализе и праћења кључних потреба младих

Приоритет - Обезбеђивање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих из маргинализованих група

Овај приоритет је у директној вези са чињеницама изнетим у одељку „Пресек стања и положаја младих“.

Ради испуњења циља представљеног приоритетом препознати су следећи специфични циљеви:

- ✓ Успоставити међусистемску сарадњу, како би се обезбедио адекватан приступ у процени и задовољавању потреба младих из маргинализованих група: Рома, особа са инвалидитетом, младих са поремећајима у понашању
- ✓ Развијати инструменте у локалној заједници који дају подршку младима за живот у породици и природном окружењу
- ✓ Смањити предрасуде према младима из маргинализованих друштвених група кроз укључивање у активан и продуктиван живот у заједници
- ✓ Осигурати остваривање права свих младих на образовање уз обезбеђивање једнаких могућности за учење и развој
- ✓ Повећати доступност културних садржаја за маргинализоване групе младих
- ✓ Повећати могућности за запошљавање младих из осетљивих група
- ✓ Заштитити здравље младих из осетљивих група и развити механизме за њихово учествовање у програмима унапређења здравља
- ✓ Омогућити осамостаљивање младих и заснивање домаћинства кроз подршку у решавању стамбених потреба
- ✓ Континуирано спроводити програме едукације на тему родне равноправности

Одељак 5 ПОВЕЗАНОСТ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА

Локални План акције за младе Града Ваљева у потпуности је усклађен са Националном стратегијом за младе коју је, на иницијативу Министарства омладине и спорта, усвојила Влада Републике Србије и са пратећим Акционим Планом.

Поред наведених докумената, који се директно односе на омладинску политику, Локални акциони план за младе града Ваљева креиран је на поштовању принципа и вредности дефинисаних у следећим националним документима: Стратегија за смањење сиромаштва у Србији, Националној стратегији запошљавања за период 2006 - 2008. године, Националној стратегији за борбу ХИВ/АИДС-а, Национални акциони план за запошљавање за 2011. годину и другим релевантним документима који су основ за целокупну друштвену реформу у Србији.

5.1 УСКЛАЂЕНОСТ СА НАЦИОНАЛНОМ СТРАТЕГИЈОМ ЗА МЛАДЕ

Национална стратегија за младе Републике Србије - Национална стратегија за младе усклађена је са Националном стратегијом Србије за приступање Европској Унији, Стратегијом за смањење сиромаштва, Стратегијом развоја социјалне заштите у Републици Србији, Националном стратегијом запошљавања, Националном стратегијом привредног развоја Србије за период 2006 - 2012. године, Миленијумским циљевима развоја, Стратегијом развоја здравља младих, Стратегијом развоја менталног здравља, Стратегијом подстицања рађања, Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, Стратегијом развоја стручног образовања у Републици Србији, као и са одговарајућим међународним документима. Сваки национални документ предвиђа мере подршке и дефинише акције на локалном нивоу, јер је јасно да само јасна повезаност и ускађеност акција на оба нивоа, националном и локалном, може да доведе до унапређења друштвене заједнице у целини.

Тако и Локални план акције за младе, који директно преводи принципе и вредности и стратешке и специфичне циљеве дефинисане Националном стратегијом за младе у конкретне акције на локалном нивоу. ЛАП увезује све принципе дате у наведеним националним документима, а који се тичу младих.

Планирајући како да ефикасно и на најбољи могући начин побољша положај младих, град Ваљево полази од општих стратешких циљева¹¹ дефинисаних Националном стратегијом, а то су:

1. Подстицање младих да активно учествују у друштву;
2. Развијање сарадње младих и обезбеђивање услова за њихово учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима;
3. Изграђивање система информисања младих на свим нивоима и у свим областима;
4. Обезбеђивање остваривања права на једнакост шанси свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима;
5. Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима;
6. Унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена младих;
7. Развијање отвореног, делотворног, ефикасног и праведног система формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима и који је у складу са светским трендовима у образовању и контекстом образовања у Републици Србији;
8. Подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, samozapošljavanja и предузетништва младих;
9. Унапређивање безбедности младих;

¹¹ Извор: Национална стратегија за младе

10. Чување и унапређивање здравља младих, смањивање ризика и водећих поремећаја здравља и развијање здравствене заштите прилагођене младима;
11. Оснаживање младих за иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и заштите животне средине.

Кроз дефинисање градских приоритета, свака искреирана активност ће бити мерљива у смислу резултата, кроз систем индикатора представљених у оквиру акционог плана.

Остваривање ових циљева биће усклађено са наведеним принципима и вредностима и препорукама датим у Националној стратегији за младе, континуирано праћено и вредновано, како би се, у случају евентуалних потешкоћа, благовремено и на одговарајући начин реаговало. Спознајући унапређење положаја и услова за развој младих, који чине темељ напретка сваког друштва, као један од кључних задатака локалне заједнице, биће учињени максимални напори како би се наведени стратешки циљеви остварили у задатом временском оквиру, а у складу са реалним друштвеним околностима.

5.2 УСКЛАЂЕНОСТ СА ДРУГИМ ЛОКАЛНИМ СТРАТЕГИЈАМА ГРАДА ВАЉЕВА

Град Ваљево, имајући у виду чињеницу да је стратешко планирање у свим областима основ за дефинисање развојних циљева, друштвених приоритета и унапређења људских и материјални ресурса. Стратешки документи омогућавају коришћење ресурса на оптималан начин и кључни су корак у постављању темеља убрзаног развитка локалне заједнице.

Стратешки документи града Ваљева су:

Стратешки план социјалне заштите града Ваљева

Мисија социјалне заштите у Ваљеву је унапређење услова за достојанствен живот и активно учешће осетљивих група грађана у локалној заједници, заснованог на партнерству јавног, приватног и цивилног сектора у развијању и пружању услуга социјалне заштите. Стратешким циљевима је дефинисано оно што је потребно урадити или кључне промене које је потребно остварити да би се достигла мисија социјалне заштите у граду Ваљеву.

Стратешки циљеви су:

1. Унапређење интегративног приступа кроз координирану сарадњу и транспарентност рада свих партнера у пружању постојећих и иновативних услуга социјалне заштите.
2. Успостављање система за професионално усавршавање кадрова у институцијама и организацијама које пружју услуге социјалне заштите.
3. Развијати материјално-техничке и финансијске подршке институцијама и организацијама социјалне заштите.
4. Унапредити информисаност локалне јавности о значају система социјалне заштите.
5. Омогућити доступност услуга социјалне заштите свим грађанима, нарочито осетљивим групама.

Један од приоритета стратешког плана социјалне заштите је побољшање социјалног положаја младих. Препоруке и стратешке интервенције за побољшање положаја младих су: сензибилизација локалне заједнице за проблеме младих, оснаживање релевантних служби и институција које се баве младима, јачање улоге породице, развијење превенције и повећан обухват младих превентивним потребама, сензибилизација послодавца за запошљавање социјално угрожених група (младих), унапређење социјалне заштите младих без родитељског старања, обезбеђење континуираног система заштите младих од занемаривања, злостављања, злоупотребе.

Процена локалне безбедности Ваљева

Значај постављања дијагнозе безбедности Ваљева истакнут је због:

- дефинисања појма безбедности и ефикаснијег решавања проблема локалне безбедности,
- подизања нивоа свести запослених у кључним институцијама о потреби бављења проблемом безбедности,
- изградња локалних капацитета безбедности,
- промена постојеће „Културе насиља”,
- одређење како да безбедност града буде транспарентна и да рад у кључним институцијама буде транспарентнији,

На основу процене безбедности већине актера Ваљево је један од безбеднијих градова. Ниво безбедности је задовољавајући, што не значи да се ниво безбедности не може подићи на још виши ниво.

Препоруке кључних актера за превенцију и борбу против криминала:

- Увести превентивне мере од најнижег узраста и обезбедити квалитет програма.
- Едукација деце и младих кроз програме ненасилне комуникације и конструктивног решавања сукоба.
- Промовисати здраве стилове живота.
- Едукација стручног особља за рад са младима.
- Јавне кампање за повећање нивоа безбедности.
- Различите акције типа видео надзора, појачане полицијске контроле на местима где млади излазе.

Стратегија за унапређење безбедности града Ваљева

Стратегија за унапређење безбедности, бави се проблемима који се односе на све видове и манифестације криминала, као и на различите видове и аспекте безбедности, насиља и злостављања на територији коју обухвата град Ваљево.

Њена сврха је да пружа подршку унапређивању тренутне ситуације у датој области, на основу потпуног разумевања постојеће ситуације и будућих потреба.

Локални акциони план за децу 2007 - 2015. године

Локални акциони план за децу представља стратешки документ града Ваљева којим се дефинише општа политика града према деци за период до 2015. године.

Основни циљ Локалног акционог плана за децу јесте да се дефинишу стратешки циљеви и реалне и мерљиве кључне активности, које би се развиле на основу свеобухватне анализе стања, укључујући све сегменте живота деце и подизање нивоа свести чланова друштва о стању деце и њиховим потребама.

Локални акциони план за децу обухвата:

1. квалитетно образовање, васпитање и култура за сву децу,
2. смањење сиромаштва деце,
3. боље здравље за сву децу,
4. унапређење положаја и права деце ометене у развоју,
5. заштита деце од злостављања, занемаривања, злоупотребе,

6. помоћ деци са антисоцијалним и асоцијалним понашањем,
7. информисаност деце и родитеља,
8. заштита деце без родитељског старања.

Визија града Ваљева 2010-2020 године

Визија града Ваљева 2010-2020 год. је документ који пројектује изглед будућег града. У подухвату стварања овог документа Ваљеву је помогао град Sittard- Geleena из Краљевине Холандије, у оквиру програма Logo East 2. Пројекте у оквиру програма Logo East 2 финансира Краљевина Холандија, а спроводи Организација за међународну сарадњу Удружење градова Краљевине Холандије VNG International. Стална конференција градова и општина је укључена у овај пројекат.

Према Визији града, Ваљево 2020. год. представља регионални центар, отворен за сарадњу са градовима у окружењу и погодан за производњу и промет производа и услуга заснованим на најсавременијим технологијама.

Имајући у виду традицију града Ваљева, акценат је на опоравку машинске и електроиндустрије, као и развоју пољопривредне производње.

Ваљево - модеран европски град, утемељен на људским правима, у коме грађани и грађанке имају једнаке могућности да активно учествују у његовом животу. Град у коме живе млади, добро образовани људи свесни да су покретачка снага развоја и управљања новим предузећима и друштвеним институцијама. Млади као покретачи иновација у производњи и услугама у школству, здравству, култури.

Локални еколошки план Ваљева

Свест о значају заштите животне средине чије унапређење може да доведе до тога да локална заједница постане, надасве пријатно место за живот и рад, резултирала је израдом Локалног еколошког плана.

Приоритети ЛЕП-а су:

Смањивати ниво загађивања ваздуха, проблеме комуналног отпада, проблеме комуналних отпадних вода, проблеме индустријских отпадних вода, медицинског отпада, заштита природних добара, образовање и информисање о значају здраве животне средине, изградња канализационе мреже на Дивчибарама, речно корито.

Одељак 6 МЕХАНИЗМИ СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

Управљање у процесу спровођења Локалног акционог плана (ЛАП) за младе
Главни актер у спровођењу (а претходно у изради) Локалног акционог плана за младе јесте Канцеларија за младе, док главне активности и њихово спровођење надгледа Радна група која је учествовала у изради ЛАП-а. Локални координатор чини спону између Канцеларије и надлежних из локалне самоуправе, Радне групе за ЛАП, јавности и свих осталих учесника у послу који првенствено треба да буде партнерски и резултат сталног консултативног процеса међу свим заинтересованим друштвеним чиниоцима. Остали кључни актери подразумевају пре свега институције и организације које спроводе програме за младе под надзором надлежне Градске управе, а уз подршку и релевантних владиних и невладиних институција и организација са републичког нивоа.

Резултати рада Канцеларије за младе, кроз извештаје за чију је израду задужен локални координатор биће презентовани Градоначелнику, надлежној Градској управи, члановима Радне групе за ЛАП, који ће својим одлукама обезбеђивати предуслове да се планиране активности реализују са усвојеним роковима.

Ради транспарентног спровођења конкурсних процедура при одређивању средстава за реализацију активности дефинисаних Локалним акционим планом за младе, биће формирана **Комисија за избор пројеката**.

Комисију за селекцију пројеката чине 5 представника/ца следећих институција:

- 2 представник/ца локалне самоуправе (Одељење за друштвене делатности, Служба за финансије и сл.)
- 1 представника/це Канцеларије за младе
- 2 представника/це цивилног сектора (релевантне НВО које се баве питањима младих),

а именује их надлежна Градска управа, уз сагласност Градоначелника.

Праћење и евалуација

Процес праћења (мониторинга) и евалуације спровођења Локалног акционог плана за младе врше:

Тим за мониторинг – прати реализацију пројеката који су конкурсно изабрани и финансирају се из градских средстава. Тим за мониторинг чине три представника, следеће структуре:

- локална самоуправа, стручни сарадник/ца из службе за финансије (финансијски мониторинг)
- представник/ца локалне самоуправе (Канцеларија за младе)

Процедуру мониторинга и начин и структуру извештавања биће прописан од стране надлежне градске управе, у сарадњи са Канцеларијом за младе. Тим за мониторинг своје извештаје, на месечном нивоу доставља Градоначелнику, надлежној градској управи и Одељењу за буџет.

Тим за евалуацију - прати и оцењује активности и резултате пројеката у реализацији и извештава тромесечно Радну групу за ЛАП.

Тим за евалуацију чини 5 представника/ца следеће структуре:

1. Представник/ца локалне самоуправе
2. Представник/ца Комисије за одабир пројеката
3. Представник/ца Тима за мониторинг
4. Стручно лице из институције, која се бави пројектном тематиком на локалном нивоу

Извештај Тима за евалуацију, доставља се Градоначелнику, надлежној градској управи и Радној групи за ЛАП, преко Канцеларије за младе; то је и основни документ на основу кога ће се радити ревизија Акционог плана, јер он треба да садржи процену делотворности свих мера које су финасиране као и њихов утицај на локалну средину.

Одељак 7 ПРОМОЦИЈА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА МЛАДЕ

Јавна расправа - Процес јавне расправе има за циљ да поспешу дијалог најширег обима у локалној средини и да буде завршна фаза широког консултативног процеса израде Локалног акционог плана за младе. **Јавна расправа представља механизам који омогућава најширем друштвеном кругу у локалној заједници да утиче на будуће мере које ће спроводити локална самоуправа у области бављењем унапређења услова живота и рада младих.**

Наведени процес подразумева јавно представљање градских приоритета из области бављења питањима и проблемима младих, као и мера за њихово решавање, кроз све расположиве медије на локалном нивоу:

Радио станице : Радио 014, Радио Ваљево, Радио Патак,
ТВ станице - ТВ Ваљево , ТВ Марш, ТВ Кроник , ТВ Вујић ,
Штампани медији - недељник Напред и месечник Колубара,

Поред промотивних активности, јавна расправа треба да представља и механизам којим грађани могу да доставе своје коментаре, допуне или измене.

Интегрални текст Локалног акционог плана за младе је изложен на огласној табли Града и на званичној градској интернет презентацији, а **грађани могу да у одређеном временском периоду (3 недеље) доставе своје коментаре Канцеларији за младе на интернет адресу: office@kzmvaljevo.com**

После јавне расправе, Канцеларија за младе, у сарадњи са Радном групом за ЛАП, разматра пристигле коментаре, допуне или измене и одлучује да ли ће бити измена у Акционом плану или је потребно додатно објаснити поједина питања.

Након Јавне расправе, Локални акциони план за младе се доставља Градском већу, које ће документ проследити Скупштини града на усвајање.

Стратешки правци	Градски приоритети	Специфични циљеви
<p align="center">Партиципација младих у процесу доношења одлука и оснаживање капацитета Канцеларије за младе</p>	<p>Развијање капацитета Канцеларије за младе и подстицање младих на удруживање</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Формирати Савет за младе града Ваљева као стално тело свих младих, организација и институција које је одговорно за креирање, промоцију и спровођење омладинске политике у Ваљевоу *Развити материјалне и људске ресурсе Канцеларије за младе града Ваљева *Промовисати активности Канцеларије за младе ради побољшања видљивости њених активности у локалној заједници *Формирати градски ђачки парламент као репрезентативно и представничко тело младих чији ће представници бити укључени у процес припреме одлука у локалној заједници који су од значаја за младе *Промовисати важност сарадње омладинских организација, умрежавање и успостављање поверења међу њима

Стратешки правци	Градски приоритети	Специфични циљеви
<p style="text-align: center;">Здравље, безбедност и животна средина</p>	<p>Чување и унапређивање здравља младих, подстицање превентивних програма као и промовисање здравих стилова живота</p> <p>Унапређење свеукупне безбедности младих са посебним освртом на превенцију вршњачког насиља</p> <p>Подршка иницијативама и активностима који су у складу са основним циљевима одрживог развоја и очувања животне средине</p> <p>Постицање развоја рекреативног и школског спорта као и унапређење капацитета за бављење физичком активношћу</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Развијати механизме и средства промоције здравих стилова живота и унапређивати здравље младих *Унапређивати степен бриге о репродуктивном здрављу младих *Заштита младих од злоупотребе дувана, алкохола и осталих ПАС, подршком превентивних програма * Превентирати полно преносиве инфекције * Подизати ниво свести о опасности модерних облика зависности: коцкање, интернет, друштвених мрежа .... *Стварати безбедније школско окружење * Развијати културу безбедности код младих * Јачати међусобно поверење између младих и сектора безбедности * Стварати услове за безбедније и здравије радно окружење младих * Превентирати и сузбијати насиље у породици * Спровести истраживања о насиљу међу младима и резултате користити за даљу превенцију * Подстицати развој едукативних програма *Развити свест и понашање младих у духу одрживог развоја * Превентирати и смањити ризике по здравље младих који могу потицати из животне средине * Обезбедити услове за активно учешће младих у доношењу одлука у вези заштите животне средине * Подржати програме који подижу ниво теоријских и практичних знања на тему примарне селекције отпада * Подржати иницијативе омладинских и осталих удружења * Обезбедити услове младима за бављење спортским активностима у локалној средини * Подржати и стимулисати масивно учешће младих у спортским и рекреативним активностима свих узраста * Подстицати развој школског спорта * Промовисати и подржати појединце и групе које се баве индивидуалним и екстремним спортовима

Стратешки правци	Градски приоритети	Специфични циљеви
<p>Образовање и запошљавање</p>	<p>Подстицање и стимулација свих облика запошљавања, samozapošljavanja и предузетништва младих</p> <p>Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима</p> <p>Развој формалног, а посебно неформалног образовања и оснаживање младих да активно, одговорно и ефикасно управљају својом каријером</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Створити услове за унапређење конкурентности и запошљавање младих * Обезбедити веће учешће младих у мерама и програмима активне политике запошљавања * Подстицати отварање нових радних места, развијати samozapošljavanje и предузетништво младих * Обезбедити територијалну и професионалну покретљивост младих * Стимулисати програме стручне едукације и праксе у локалном привредном и јавном сектору * Развијати програме каријерног саветовања *Подстицати развој младих истраживача, научника, спортиста, уметника и иноватора у циљу развоја заједнице * Промовисати стваралаштво младих * Креирати активну политику према талентима кроз: откривање подршку и промовисање * Стварати услове за врхунска спортска, научна, уметничка постигнућа * Системски пратити стање, проблеме, потребе и ставове младих и тако створити услове за врхунска постигнућа * Промовисати локални Фонд за младе таленте кроз приватно-јавно партнерство * Створити услове да млади учествују у различитим видовима формалног и неформалног образовања *Препознати механизме који дефинишу повећање ефикасности у формалном и неформалном образовању младих *Пратити и постицати везу система образовања са садашњим и пројектованим захтевима тржишта рада, промовисати пример добре праксе *Активно подржати програме вршњачке едукације у руралним подручјима * Подржати програме који имају за циљ стицање практичних и функционалних знања *Оснажити младе да активно, одговорно и ефикасно управљају својом каријером

Стратешки правци	Градски приоритети	Специфични циљеви
<p align="center">Култура, информисање, слободно време и активизам</p>	<p>Развој система информисања младих</p> <p>Подстицање учешћа младих у креирању културних програма и унапређење могућности за квалитетно провођење слободног времена младих</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Обезбедити повремену и утемељену доступност информација младима о могућностима и перспективама у локалној средини о правима младих * Подржати едукативно – информативне програме који су намењени младима * Повећати ниво информатичке писмености младих * Развијати ресурсе Канцеларије за младе у циљу активног укључења младих у процес информисања вршњака и шире заједнице * Повећати ниво информисаности младих о професионалној оријентацији * Анализа потреба младих за одређене културне садржаје *Промовисати активно учешће младих у креирању и спровођењу културних политика *Повећати доступност културних садржаја посебно у руралним подручјима као и социјално рањивим категоријама младих * Промовисати и подржати стваралаштво младих у области културе и уметности * Подржати развој аматеризма, едукативних програма у области културе и уметности *Развијати програме размене у области културног стваралаштва младих у земљи и иностранству * Подржати културно стваралаштво младих кроз развој институцијалног оквира и алтернативних простора *Мотивисати, образовати и подржати младе за активно учествовање у друштвеним дешавањима * Унапређивати квалитет и равномерну распрострањеност програма који доприносе активнијем учешћу младих у друштву * Развијати и унапређивати стандарде квалитета омладинског рада и механизме за његово праћење и унапређивање * Успоставити механизме за подстицање, организовање и вредновање волонтерског рада младих * Формирати програме подршке за остваривање мобилности младих * Успоставити систем анализе и праћења кључних проблема младих

Стратешки правци	Градски приоритети	Специфични циљеви
<p align="center">Инклузија маргинализованих група</p>	<p>Обезбеђивање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих из маргинализованих група</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Успоставити међусистемску сарадњу, како би се обезбедио адекватан приступ у процени и задовољавању потреба младих из маргинализованих група: Рома, особа са инвалидитетом, младих са поремећајима у понашању * Развијати инструменте у локалној заједници који дају подршку младима за живот у породици и природном окружењу * Смањити предрасуде према младима из маргинализованих друштвених група кроз укључивање у активан продуктиван живот заједнице * Створити услове за омасовљавање и доступност спортова осетљивим групама младих * Осигурати остварење права свих младих на образовање уз обезбеђивање једнаких могућности за учење и развој * Повећати доступност културних садржаја за маргинализоване групе * Повећати могућност за запошљавање младих из осетљивих група * Заштитити здравље младих из осетљивих група и развити механизме за њихово учествовање у програмима унапеђења здравља * Омогућити осамостаљивање младих и заснивање домаћинства кроз подршку у решавању стамбених проблема * Континуирано спроводити програме едукације на тему родне равноправности

Акциони план 2011-2015

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
<p>Развијање капацитета Канцеларије за младе и подстицање младих на удруживање</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Формирати Савет за младе града Ваљево 	2011.	Укључење младих у доношење одлука	Формиран Савет за младе	Град Ваљево, Градска управа за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове, Канцеларија за младе	Млади од 15-19 година живота
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Интегрисати све планове који се тичу младих (Локални план за младе, Стратегија за интегралну социјалну политику, Локални план за децу, Локални еколошки акциони план, Локални план за образовање Рома, Локални план за избегла и расељена лица, и обезбедити јединствен програм за младе) 	2011-2015.	Обезбеђен јединствен програм за младе на основу постојећих стратешких докумената	Интегрисана су постојећа стратешка документа		
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Штампане промотивног материјала Канцеларије 	2011-2015.	Обезбеђена препознатљивост Канцеларије	Количина оштампаног материјала		
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Формирати градски ђачки парламент 	2011.	Промоција омладинске политике међу средњошколцима	Формиран парламент		
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Континуирано унапређивати капацитет градског ђачког парламента 	2011-2015.				
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Унапредити сарадњу КЗМ са НВО 	2011-2015.	Рад на заједничким пројектима	Број реализованих заједничких пројеката и активности		

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Чување и унапређивање здравља младих, подстицање превентивних програма као и промовисање здравих стилова живота	➤ Организовати трибине о здравим стиливима живота	2011-2015.	Едуковани млади о здравим стиливима живота	Број едукованих младих	Дом здравља Ваљево, Канцеларија за младе Ваљево	Млади узраста од 15-30 година живота, Наставници, Родитељи
	➤ Медијски промовисати начине побољшања здравља младих	2011-2015.	Информисани млади о проблемима здравља	Број едукованих младих	Дом здравља Ваљево Представници медија	
	➤ Организовати радионицу „Програм за исхрану у природи“	2011-2015.	Учесници радионица стекли корисна искуства	Број организованих радионица	Друштво истраживача „Владимир Мандић-Манда“	
	➤ Подржати и развијати иницијативе младих који имају за циљ промоцију здравих стилова живота	2011-2015.	Учесници радионица стекли корисна искуства	Број едукованих младих	Канцеларија за младе Ваљево	
	➤ Едуковати младе о полно преносивим инфекцијама	2011-2015.	Едуковани млади о полно преносивим инфекцијама	Број едукованих младих	Дом здравља Ваљево ЈАЗАС, КЗМ	
	➤ Обезбедити поштовање законских прописа који се односе на продају дувана и алкохолних пића, лицима млађим од 18 година	2011-2015.	Смањен број младих уживалаца дувана и алкохолних пића	Смањен број младих уживалаца дувана и алкохолних пића за 10%	Градска управа	
	➤ Формирати Савет за борбу против болести зависности	2012.	Смањен број зависника	Формиран савет	Град Ваљево, Дом здравља Ваљево, здравствене и социјалне институције	
	➤ Радити на подизању нивоа знања родитеља и старатеља о штетности ПАС, факторима ризика,	2011-2015.	Едуковани родитељи	Број одржаних едукација и едукованих	Здравствене	

<p>Чување и унапређивање здравља младих, подстицање превентивних програма као и промовисање здравих стилова живота</p>	<p>фазама развоја болести зависности и развити способност раног откривања болести зависности</p>			<p>родитеља</p>	<p>институције, удружења гарђана, медији, установе културе, Канцеларија за младе Ваљево</p>	<p>Млади узраста од 15-30 година живота, Наставници, Родитељи</p>
	<p>➤ Унапређење саветодавног рада у установама здравствене и социјалне заштите у циљу превенције злоупотребе ПАС</p>	<p>2011-2015.</p>	<p>Едуковани запослени</p>	<p>Број едукованих запослених</p>	<p>Здравствене институције, социјалне институције</p>	
	<p>➤ Обука вршњачких едукатора у вишим разредима основних и нижим разредима средњих школа</p>	<p>2011-2015.</p>	<p>Едуковани млади</p>	<p>Број едукованих вршњачких едукатора</p>	<p>Основне и средње школе, Канцеларија за младе</p>	
	<p>➤ Идентификација и смањење фактора ризика у школском окружењу</p>	<p>2011-2015.</p>	<p>Идентификовани фактори ризика</p>	<p>Смањен фактор ризика за 10%</p>	<p>Основне и средње школе, Полицијска управа</p>	
	<p>➤ Развијање програма рехабилитације и социјалне реинтеграције младих људи са историјом проблема болести зависности</p>	<p>2011-2015.</p>	<p>Рехабилитовани млади који имају проблем са болестима зависности</p>	<p>Број рехабилитованих младих</p>	<p>Здравствене институције, социјалне институције</p>	

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Унапређивање свеукупне безбедности младих са посебним освртом на превенцију вршњачког насиља	➤ Обезбедити стално присуство дежурног полицајца у кругу школе	2011-2015.	Смањен број насиља у школама	Број присутних полицајаца	Полицијска управа, Основне и средње школе	Млади узраста од 15-30 година живота, Наставници, Родитељи
	➤ Регулисање осветљења у кругу школе	2011-2015.	Смањен број насиља у школама	Број постављених светиљки	Основне и средње школе	
	➤ Организовати едукације младих у сарадњи са службама безбедности	2011-2015.	Едуковани млади	Број одржаних едукација	Полицијска управа, Канцеларија за младе	
	➤ Компјутерске стимулације вожње у пијаном стању	2011-2015.	Повећана свест	Број одржаних презентација	Полицијска управа, Канцеларија за младе	
	➤ Оформити Саветовалиште за младе са поремећајем у друштвеном понашању	2012.	Саветовалиште за младе са поремећајем у друштвеном понашању	Број корисника услуга Саветовалишта	Центар за социјални рад, Здравствене институције, КЗМ	
	➤ Оформити Саветовалишта за младе под ризиком и њихове родитеље	2012.	Саветовалишта за младе под ризиком и њихове родитеље	Број корисника услуга Саветовалишта	Центар за социјални рад	
	➤ Израда и ажурирање базе података о насиљу међу младима	2011-2015.	Постојање базе података о насиљу међу младима	Израђена база о насиљу међу младима	Центар за социјални рад	

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Подршка иницијативама и активностима који су у складу са основним циљевима одрживог развоја и очувања животне средине	➤ Организовати радионице на тему заштите животне средине	2011-2015.	Повећана еко-свест	Број одржаних радионица	Канцеларија за младе НВО	Млади узраста од 15-30 година живота
	➤ Едуковати младе на тему заштите животне средине	2011-2015.	Повећана еко-свест	Број одржаних едукација	Друштво истраживача „Владимир Мандић-Манда”	
	➤ Организовање ЕКО кампа током летњих месеци	2011-2015.	Повећана еко-свест	Број организованих кампова	Студенти Пословног факултета Ваљево, Канцеларија за младе, НВО	
	➤ Промовисати организације које се баве заштитом животне средине	2011-2015.	Повећана еко-свест	Број ТВ емисија	Канцеларија за младе, НВО	
	➤ Информисање младих о важности учешћа у доношењу одлука од значаја за животну средину	2011-2015.	Повећана еко-свест	Број ТВ емисија	Канцеларија за младе,	
	➤ Подршати акције санирања постојећих еколошких проблема	2011-2015.	Повећана еко-свест	Број одржаних акција	Канцеларија за младе, НВО	
	➤ Организовати радионице који подижу ниво знања о значају селекције отпада и рециклаже	2011-2015.	Повећана еко-свест	Број одржаних радионица	Канцеларија за младе, НВО	
	➤ Развити свест младих у духу одрживог развоја и очувања природне баштине	2011-2015.	Повећана еко-свест		Канцеларија за младе, НВО	

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Подстицање развоја рекреативног и школског спорта као и унапређење капацитета за бављење физичком активношћу	➤ Формирати школске екипе из свих спортова и организовати такмичење током школске године	2011-2015.	Повећан број младих који се баве спортом	Број одржаних такмичења	Основне и средње школе	Млади узраста од 15-19 година живота, Наставници
	➤ Повећати број школских секција	2011-2015.	Повећано учешће младих	Број одржаних секција	Основне и средње школе	
	➤ Организовати једнодневне излете	2011-2015.	Повећано учешће младих	Број организованих излетза	Основне и средње школе, Канцеларија за младе	
	➤ Медијски промовисати појединце и групе које се баве спортом	2011-2015.	Већа заинтересованост младих за бављење спортом	Број одржаних емисија	Медији, Канцеларија за младе	
	➤ Изградња „SKATE PARK-а“	2011-2012	Повећан број младих који се баве овим спортом	Изграђен Парк	Градска управа, Донатори	Млади узраста од 15-30 година живота

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Постицање и стимулација свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих	➤ Едукација за младе који траже посао, а никад нису радили	2011-2015.	Повећан капацитет младих да траже посао	Организовано 6 обука	Национална служба за запошљавање Канцеларија за младе, Одсек за Локални развој и привреду	Незапослени млади од 19-30 година живота
	➤ Обука за активно тражење посла	2011-2015.	Повећан капацитет младих да траже посао	Организовано 6 обука		
	➤ Организовати обуке за писање пројеката	2011-2015.	Повећан капацитет младих да траже посао	Организоване 4 обуке		
	➤ Едукација за започињање бизниса	2011-2015.	Повећан капацитет младих за самозапошљавање	Организоване 3 обуке		
	➤ Организовати презентације програма НСЗ и развој предузетничког духа	2011-2015.	Информисани млади о програмима НСЗ	Организоване 3 презентације		
	➤ Организовати обуке за преквалификацију и доквалификацију за дефицитарна занимања	2011-2015.	Повећан капацитет младих да траже посао	Организоване 3 обуке		
	➤ Успостављање сарадње са предузећима/инвеститорима	2011-2015.	Смањен број незапослених младих	Запослено 20 младих		
	➤ Прикупљање информација о слободним радним местима	2011-2015.	Број радних места на која се могу пријавити млади	Укупан број слободних радних места		

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима	➤ Промоција и афирмација за младе спортисте, уметнике, истраживаче и научнике	2011-2015.	Повећано интересовање младих за бављење спортом, уметношћу....	Број ТВ емисија	Медији, Канцеларија за младе	Млади узраста од 15-30 година живота,
	➤ Организовати Фестивал савременог уметничког стваралаштва младих	2011-2015.	Заинтересовани млади за учешће на Фестивалу	Организован Фестивал	Канцеларија за младе, Центар за културу	
	➤ Школа астрономије, предавање у току школске године завршним разредима основаца	2011-2015.	Већа заинтересованост основаца за нове садржаје, које им се нуде	Број полазника школе	Астрономска група ДИ „Владимир Мандић Манда”	
	➤ Оснивање школа астрономије и јавних посматрања	2011.	Заинтересованост младих за похађање школе астрономије	Број полазника школе	Астрономска група ДИ „Владимир Мандић Манда”	

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Развој формалног, а посебно неформалног образовања и оснаживање младих да активно, одговорно и ефикасно управљају својом каријером	➤ Анимирају младе да учествују у различитим видовима формалног и неформалног образовања	2011-2015.	Заинтересовани млади за додатно образовање	Повећан број новозаинтересованих	Национална служба за запошљавање, Град Ваљево, Канцеларија за младе	Млади узраста од 15-30 година живота
	➤ Организовати програме вршњачке едукације у складу са потребама заједнице	2011-2015.	Усклађеност тема са потребама средине	Број одржаних едукација		
	➤ Обезбедити систем вредновања неформалног образовања	2012-2015.	Признато неформално образовање	Број признатих сертификата		
	➤ Утврдити механизме финансирања програма неформалног образовања и ускладити са потребама локалне заједнице	2012-2015.	Усклађен програм неформалног образовања са потребанма локалне заједнице	Број нових тема и обука		
	➤ Организовање тренинга за оснаживање младих да активно и ефикасно управљају својом каријером	2011-2015.	Континуирано усавршавање	Број учесника програма		

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Развијање система информисања младих	➤ Омогућити квалитетнији приступ интернету на територији Града Ваљево, као и за младе у руралним подручјима	2012-2015.	Прижање могућности за бољу размену података	Број нових корисника интернета	Канцеларија за младе Град Ваљево	Млади узраста од 15-30 година живота,
	➤ Направити веб портал за младе који би омогућио континуирано пружање информација о садржају	2011.	Квалитетна понуда информација о садржајима који се дешавају у граду	Број посета веб порталу	Канцеларија за младе Град Ваљево	
	➤ Организовати информатичке обуке ради побољшања писмености младих	2011-2015.	Унапређена писменост младих	Број едукованих младих	Канцеларија за младе	
	➤ Учинити доступним релевантне информације о правима и могућностима младих	2011-2015.	Већа доступност информацијама	Повећан број информисаних младих	Канцеларија за младе	
	➤ Подизање капацитета Канцеларије за младе у циљу активног укључења младих у процес информисања шире заједнице	2011-2015.	Млади су укључени у процес информисања целе заједнице	Број укључених младих	Канцеларија за младе	

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Подстицање учешћа младих у креирању културних програма и унапређење могућности за квалитетно провођење слободног времена младих	➤ Анализирати културне потребе младих	2011.	Прилагођена понуда интересовањима младих	Делимично измеђен програм културних установа	КЗМ, Град Ваљево, Центар за културу, КУД-ови	Млади узраста од 15-30 година живота,
	➤ Креирати базу података уметника који живе и раде у Ваљево и ван њега	2011.	Активније учешће младих у друштву	Постојање базе података		
	➤ Анимирати младе да активно учествују у креирању и спровођењу културне политике	2011-2015.	Развој креативних способности младих	Број организованих програма		
	➤ Укључивати младе стваралаце у креирање и реализацију постојећих манифестација и садржаја	2011-2015.	Унапређен квалитет слободног времена	Број одржаних манифестација		
	➤ Организовати културне садржаје у руралним подручјима	2011-2015.	Унапређена размена стваралаца и уметничких група	Број младих учесника		
	➤ Подржати гостовања и промоцију младих стваралаца и уметничких група из Ваљева на фестивалима, манифестацијама и изложбама у земљи и иностранству	2011-2015.	Обезбеђен простор и програм уметничких кампова	Број учесника на фестивалима и манифестацијама уметничких група из Ваљева у земљи и иностранству		
	➤ Подржати реализацију међународних волонтерских уметничких кампова у Ваљево	2011-2015.	Развој креативности код младих	Организован камп		
	➤ Иницирати и развијати	2011-2015.	Повећан број учесника на	Број учесника у		

	<p>специфичне културне програме: фестивале, уметничке кампове</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Организовати откупне изложбе младих ликовних уметника ➤ Унапредити и омасовити позоришни фестивал средњих школа „Слободан Савић – Дебели“ ➤ Подстицати коришћење алтернативних простора за реализацију културних програма за младе ➤ Анимирати младе да активно учествују у друштву путем кампање ➤ Промовисати волонтерски рад ➤ Организовати обуке за волонтерски рад ➤ Направити акциони план за волонтирање ➤ Организовање посета значајним манифестацијама везаних за астрономске активности (одлазак у опсерваторију Београд, присуствовање међународном кампу, посета научним сајмовима) 	<p>2011-2015.</p> <p>2012-2015.</p> <p>2011-2015.</p> <p>2011-2015.</p> <p>2011-2015.</p> <p>2011-2015</p> <p>2011-2015</p> <p>2011-2015</p>	<p>фестивалу за 10%</p> <p>Повећан број младих који се баве ликовном уметношћу</p> <p>Повећан број младих који се баве глумом</p> <p>Културни програми организовани у алтернативним просторима Млади желе да активно учествују у друштву</p> <p>Заинтересован и млади</p> <p>Организовани програми</p> <p>Већа заинтересовано ст младих за волонтирање</p> <p>Заинтересован и млади</p>	<p>културним програмима</p> <p>Број организованих изложби</p> <p>Број учесника на фестивалу</p> <p>Број организованих програма</p> <p>Број гостовања у ТВ емисијама</p> <p>Број ТВ емисија</p> <p>Број организованих обука</p> <p>Постојање базе организација</p> <p>Израда акционог плана</p> <p>Број организованих манифестација (посета, кампова, сајмова)</p>		
--	--	--	---	---	--	--

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Корисници
Обезбеђивање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих из социјално рањивих категорија	➤ Израда и ажурирање базе података о социјално осетљивим групама	2011-2015.	Израђена база података	Број младих ОСИ, број услуга	Центар за социјални рад, Градска управа Ваљево, Канцеларија за младе	Млади узраста од 15-30 година живота
	➤ Повећати доступност услуга и обезбедити бољи приступ информацијама за ОСИ	2011-2015.	Већа доступност институцијама ОСИ	Број информисаних ОСИ		
	➤ Подстицање на даље школовање ОСИ	2011-2015.	ОСИ настављају школовање	Број образованих ОСИ		
	➤ Основати „школу по мери детета“ за специфичне групе(децу са тешкоћама у развоју, децу на болничком лечењу, ромску...)	2012.	Постојање „школе по мери детета“	Број корисника ове услуге		
	➤ Организовати садржаје за младе у сеоским срединама	2011-2015.	Унапређен квалитет младих на селу	Број организованих садржаја		
	➤ Донети одлуку на нивоу града о обавези прилагођавања и адаптације објеката кретања ОСИ	2012.	Лакше кретање ОСИ	Донета одлука		
	➤ Обарање ивичњака за потребе ОСИ	2011-2015.	Већа доступност институцијама ОСИ	Број оборених ивичњака		
	➤ Организовање едукација на тему родне равноправности	2011-2015.	Едуковани млади на тему родне равноправности	Број едукованих младих		